

**QUO VADIS
INDIA?**

V. ÉVFOLYAM

5. SZÁM

ROMA LAP

1997. MÁJUS

ÁRA: 40 Ft

**CSAPI
LÉT-KÉPEK**

**BE NEM
TARTOTT
ÍGÉRETEK**

**PÁLYÁZATOK
VÁSÁRNAPTÁR**

HOSSZÚ ÚT

LD

„LUNGO DROM”

P O S T A F O R D U L T V A L

Tisztelt Paksi Éva!

Május 1-je alkalmából a Kerecsendi Egyesület egész napos programot szervezett, amelyen a falu aprajánagyja részt vett. A köszöntőt **dr. Lukács Béla**, az egyesület elnöke és **Kiss Sándor** jegyző úr mondta el. A falu májusfát állított, melyben jómagam is részt vettem. Fellépett a kerecsendi cigány együttes, amely két óra hosszáig szórakoztatta a közönséget. Megrendezésre került a Kispályás Labdarúgó Bajnokság, amin 8 csapat mérte össze tudását. A döntőbe a kerecsendi kisebbségi önkormányzat és a kerecsendi „Lungo Drom” csapata jutott. Az első helyezést a „Lungo Drom” csapata érte el. Csapatkapitányuk **Suha József**. A csapat tagjai: **Balogh Albert**, **Suha László**, **Lakatos László**, **Báder Dániel**, **Suha Lajos**, **Suha József** és **Vajdák Károly**.

Címlapon: Csabai István felvétele

LD
„LUNGO DROM”

ROMA LAP
Megjelenik havonta a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért” Közalapítvány támogatásával
Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány
5000 Szolnok, Szapáry út 19.

Tel./fax: (56) 420-110, tel.: (60) 387-293

Főszerkesztő: **Paksi Éva**
Tervezőszerkesztő: **Pozsa József**
Fotóriporter: **Hargitai Lajos**
Munkatársak: **Botosné Kőné Erika**,
Bubáné Csapó Ilona, **Pálfi Elvira**

Felelős kiadó: **Farkas Flórián**
Nyomdai munkák:
REPRO STUDIO Nyomdaipari Egyéni Cég,
Versegly Nyomda Kft., Szolnok
ISSN 1216-982X

A nem kért kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza!

A további helyezések a következőképpen alakultak:

II. helyezés – Kerecsendi Kisebbségi Önkormányzat

III. helyezés – Gárdonyi Géza út

IV. helyezés – vidéki magyar csapat

V. helyezés – Pataki út

VI. helyezés – Balaton

VII. helyezés – Erdészeti

VIII. helyezés – Balogh János csapata.

Az első és a második helyezettnek járó díjat **dr. Lukács Béla**, a falu egyesület elnöke adta át. A majálison megjelenteket sok zene és multság szórakoztatta.

Tisztelettel:

Suha József

a kerecsendi „Lungo Drom” elnöke

Tisztelt Szerkesztőség!

Bizonyára köztudott, hogy a nagyfügedi cigány lakosok igen nehéz körülmények között élnek.

Én, mint a „Lungo Drom” nagyfügedi tagszervezetének elnöke kötelességemnek érzem, hogy a rászorultakon a lehetőségekhez mérten segítek, de mindehhez elengedhetetlen az összetartás.

A STRABAG HUNGARIA Rt.-vel megállapodás született, melynek értelmében az M3-as út szakaszán cigány embereket foglalkoztatnak, s így néhány család biztos megélhetést tett szert.

Ezúton szeretném köszönetemet kifejezni **Farkas Flórián** elnök úrnak és **dr. Pálfi Miklósnak** mindazért a segítségért, melyet a nagyfügedi cigányság érdekében nyújtottak.

Baráti szeretettel:

Csik Gyula

„Lungo Drom”-képviselő

Enciklopédia

CIGÁNYZSÚROK

PINTÉR PÁL – RIGÓ ANTÓNIA

Pintér Pál, kiváló cigánycimbalmos volt. József főherceg – a cigányzenészek nagy pártfogója – többször is meghívta hangversenyezni alcsúti birtokára és gazdagon meg is jutalmazta, többek között egy arany melltűvel is – képzett úri cigányzenész volt. Felesége, **Rigó Antónia** a cigánynegyedben (a Soroksárin laktak) honosította meg az előkelőbb romák között az addig úgyszólván ismeretlen társaséletet, a cigányzsúrokat. Ilyenkor teát, süteményeket, hideg szendvicseket, franciás készítményeket adott vendégei tiszteletére. A férjével együtt világot látott asszony finom módszerrel – kedvességgel tanította – nevelte a fiatal zenészfeleségeket mindarra, amit maga már elsajátított.

A modor, viselkedés, öltözködés, gyermeknevelés és nem utolsósorban a háztartás volt olyankor a beszéd téma. Antónia asszony tudta, mit kell tenni azért, hogy ne nézhesék le a cigányokat, és sohase kelljen szégyenkezniük. Az akkori cigányzsúrok – amik aztán vidéken is divatba jöttek – máig élnek a muzikus cigánycsaládok emlékezetében.

Az elit életmódhoz való ragaszkodást az elmúlt évtizedek cigányokat sújtó politikája sem tudta megszüntetni. A polgárélethez való igazodás lehet, hogy külsőleg rátarti, döllyfős magatartást mutatott sok esetben – de mert az eleganciát lehet flancolátnak is magyarázni, mindenesetre ezek a zsúrok a polgárosodás és a beilleszkedés szép példái voltak.

(Csemer Géza: **Habiszti**)

Alkony ablakából

Pilinszky János emlékének

Alkony ablakából int búcsút a Nap.

Fehér akácos zsongit, bólogat.

Pap sétál világok határain.

Töviskoszorúját keresi az Ember Fiának.

/Sebesvíz, 1989. szeptember/

*

ÚT

/nyolcsoros/

Út vezet a csöndbe.

A csöndben az Isten.

Őbenne a világ.

Világban az ember.

Emberben a sorsa.

Sorsában az útja.

Útjában a csöndje...

A csöndben az Isten.

*

Egyszer... [egy nap]

Egy nap eljőnnél hozzám, nem is mondanék semmit, csak néznélek, és hallgatnánk a csönd, és szívünk dobbanásait, és nem is kell se más, se több, mert ez a kevés is oly sok, hogy szinte fáj.

Tudom mit akarok, és tudom, amit nem. De akarhatom-e, mi csak sejtelem, árnya szellő a ligetben, s lám, az est is sötét kabátba öltözött.

Csak a legdrágábbat adhatom neked, kevesebb nem lehet elég! S nem baj, ha elégünk a tűzben, – a világ úgyis lángban ég. Egyszer eljőnnél hozzám, ne remélj semmit, ne várj semmit el.

Szívzuhogás

Fekete gyöngy,

Fekete nap,

Aranylő tükrök mögött;

Siratót táncol a pirkadat.

Lehunyt szemem alatt

Könnyzuhatag falat

Emel a bánat s a gyász

Tudom, adaát reám vársz...

Jégbezárt sivatagok,

Lángoló gleccserek,

Szívem tornácára

Lakatot veretek.

Lehunyt szemem alatt

Könnyzuhatag falat

Emel a bánat s a gyász,

Tudom, odaát reám vársz...

Szerelmünk magzatát,

Rózsakeresztről leveszem,

Csillagok könnyeivel,

Gyolcsfénybe tekerem.

Lehunyt szemem alatt,

Könnyzuhatag falat

Emel a bánat s a gyász,

Tudom, adaát reám vársz...

Forrásokkal balzsamozom,

A fata morgánát,

Nem virul több jezsámen,

Kyrie eleison, soha többé, ámen.

Lehunyt szemem alatt,

Könnyzuhatag falat

Emel a bánat s a gyász,

Tudom, adaát reám vársz...

Egy iskola nehéz helyzetben

A „Roma Esély” Alternatív Alapítványi Szakiskola a létrehozása óta eltelt egy év alatt bizonyos értelemben Szolnok egyik nevezetessége lett.

Minisztériumokból jönnek tanulmányozni, programját kölcsönkérik hasonló jellegű intézmények, legutóbb pedig az indiai nagykövet látogatta meg. Most mégis viharfelhők tornyosulnak fölötte. Pillanatnyilag még az sem egészen biztos, hogy el tudja-e kezdeni második tanévét, pedig tanulója bőven lenne.

Két éve a Phare pályázatot hirdetett hátrányos helyzetű gyerekek oktatására. Csillei Béla, az iskola jelenlegi igazgatója, háta mögött a Lungo Drommal és az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzattal (OCKÖ), pályázott és nyert. Rangos szakértői csapat dolgozott a programon, amely, mint később kiderült, modellértékűvé vált. Pénz tehát volt, de helyet kellett keresni az iskolának, s mintegy kétharmad részben megkapták az Újvárosi Általános Iskola Lomb utcai épületét.

A Művelődési és Köznevelési Minisztérium először öt-, majd még egymillió forintot adott, az OCKÖ pedig szintén egymilliót. Az ötmillióból

rendbe tették, az igényeknek megfelelővé alakították a leromlott épületet.

A szolnoki önkormányzat 1996. július 23-án kelt levelében ez áll: „...ha az alternatív alapítványi iskolai képzés iránt van igény, és az a tervek szerint fut fel és működik - a szolnoki önkormányzat biztosítani fogja az iskola egyre önállóbb elhelyezését, ami végső soron az Újvárosi Általános Iskola Lomb úti teljes épületének alapítványi hasznosítását teremti meg.”

Érkeztek újabb pénzüsszegek is, minisztériumokból, az Országos Foglalkoztatási Alaptól. A pénzre azonban szükség is volt a fenntartásra, működtetésre.

Az iskola bizonyította működőképességét, szakmai színvonalát. Ezt hivatalos tanügyi dokumentumok, a PHARE-ellenőrzés dokumentumai tanúsítják. Ezt bizonyítja az is, hogy a cigány gyermekek tanítására készülő pedagógusok pécsi és budapesti két féléves, úgynevezett romológia kurzusának hallgatói számára ez lesz az egyik gyakorlóhely.

Úgy látszik, minden rendben van az iskola körül, pedig egyre súlyosabb gondok nyomaszlják. A támogatások egy része céltámogatás, amely például működtetésre nem használható, az épületet bérbe adó Újvárosi Általános Iskola pedig a következő tanévre 1,2 millió forintot kér. Mint az iskola igazgatója, Csillei Béla elmondta, nem a fenntartásra szükséges pénz előteremtése a legnagyobb gondjuk. Azt szeretnék, ha megnyugtatóan rendeződne az önkormányzat idézett levelében foglaltak szerint az iskola elhelyezése, illetve ha visszakapnák azt a mintegy 3,5 millió forintot, amelyet a kezdet kezdetén a renoválásra fordítottak, hiszen azzal az önkormányzati vagyont gyarapították. Egyre többen jelentkeznék az iskolába, szükségük volna a teljes épületre. Ezért az önkormányzat tehetné a legtöbbet, többek között azzal, ha ígéretének megfelelően elköltöztetné a még ott működő tanműhelyt. A bővítés elmaradása a már írásban megígért negyvenezer ECU (mintegy nyolcmillió forint) Phare-támogatás felhasználását is veszélyezteti, hiszen annak mintegy a feléből számítógéptermet kellene be rendezni, amelyre a jelenlegi viszonyok között nincs hely.

Az iskola helyzete – mint már említettem – nehéz, de nem reménytelen. Az utóbbi napokban intenzív tárgyalások kezdődtek a városi önkormányzat, az OCKÖ és a Művelődési és Köznevelési Minisztérium illetékeseinek részvételével a gondok megoldására. Kár volna veszni hagyni, ami már megvan, s nem is akármilyen hírnevet szerzett a városnak, hiszen az iskolát szakmai körökben csak szolnoki modellként emlegetik.

B. A.
(Új Néplap)

Az indiai nagykövet ajándékait az iskola nevében Csillei Béla igazgató veszi át

HELYÉN MARAD A ROMA SZAKISKOLA

A városházi sajtótájékoztatón a Lomb utcai iskolaépületet használó és ottani helyéért aggódó roma szakiskolával kapcsolatban elhangzott: ez Szolnokon elfogadott képzési forma, ami azt jelenti, hogy minden tanulója után a normatívában megszabott pénzt is átadják az alapítványi iskolának. Ami az elhelyezést illeti, az Újvárosi Általános Iskola alapító okirata szerint olyan alapszabályt lát el abban az épületrészben, amelynek az át-helyezése 5-6 millió forintot igényel. Emiatt csak arra tud a város vállalkozni, hogy kéri ezen intézményt, hogy a következő tanévben a mostani feltételekkel kössön megállapodást a szakiskolával. Az 1998/99-es tanévre viszont megpróbálják elérni, hogy a teljes épületet használhassák.

(Új Néplap)

– Csillei Béla igazgató úr mit szól ehhez a döntéshez? Jó ez az iskolának?

– Jó is meg rossz is. Amikor a képviselőkkel, illetékes tisztviselőkkel, a polgármesteri hivatal dolgozóival beszélgettem, mindenki őszintén gratulált az iskolához és folyamatosan támogatásukról biztosították a munkánkat. Együttértézt, támogatást tehát szóban mindenkitől kaptam, írásban mindössze két helyről. Végül is örülök a döntésnek, mert ez azt jelzi, hogy az önkormányzat illetékesei komolyan foglalkoznak az ügygel, és bár azt mindenki megértheti, hogy hirtelen nem lehet pénzt leszakítani, most nem tudják megoldani a problémát, de ha ez írásban megjelenik, miszerint jövőre talán megoldják, akkor ez öröm számomra. Soha olyat nem mondtunk, hogy most azonnal kellene, hiszen több mint egy éve zajlik ez az ügy. Én magam tucatnyi levelet küldtem az illetékeseknek, tájékoztatván őket az eredményekről és a problémákról. Választ most először kaptam, most is a sajtón keresztül. Bízom abban, hogy miután tanköteles gyerekeket közszolgálati feladatként vállaltunk és az iskola már bizonyította életképességét, amit jónéhány képviselő személyesen is láthatott, nos, bízom benne, hogy ezek után nem nagyon kell bizonygatnunk, hogy az iskolára szükség van. Én nagy reményekkel nézek a jövő elé és tényleg várom, hogy akkor az ígéretekből lesz-e valami konkrétum.

– Megtérül-e az 3 millió forint, amit az Alapítvány az épületre költött? Egyáltalán miért kellett egy

nem az alapítvány tulajdonában lévő épületre ennyi összeget áldozni?

– Mert az ÁNTSZ nem engedélyezte volna az iskolát, ugyanis nem voltak megfelelő szociális helységek és maga az épület is nagyon leromlott állapotban volt. Az önkormányzatnál csak azt kértük – többször írásban, tételesen felsorolva, a számlákat mellékelve –, hogy azt az összeget, ami az önkormányzatnak vagyongyarapodást jelent, azt szíveskedjenek megérteni. Szóban sokféle pletykát hallottam, írásban még csak válasz sem érkezett az önkormányzat részéről. Hogy mi az oka ennek, nem tudom. Mindenesetre ott tartok, hogy a hárommillió forint hiánya likviditási gondokat eredményezett, majdhogynem alapjaiban rendítette meg az iskolát. Jelen pillanatban nem nagyon látok rá lehetőséget, hogy milyen megoldást találjunk. Bajban vagyunk, mert jóhiszeműen hittük, hogy ennek az összegnek legalább a fele megtérül. Nagyon örülök, hogy legalább a sajtón keresztül kaptunk választ, hogy nem leszünk az utcára kitéve. Én nagyon remélem, hogy az önkormányzat most már levélben is tájékoztat és megkötjük a szerződést.

– Hogyan, miből működik tovább az iskola?

– Keressük a támogatókat, a szponzorokat és változatlanul bízunk abban, hogy az iskolaalapítók személyes tekinetüket latbavetve bizonyos helyeken megpróbálnak intézkedni. Idáig az OCKÖ-től és a Munkaügyi Központtól kaptuk a legtöbb támogatást. Megoldást kell találni, mert számomra egyszerűen érthetetlen, hogy egy ilyen iskola csak úgy eltűnjön a semmibe, miközben szakmai sikereket ér el, miközben négyesemközt mindenki elégedett vele.

Kovács Libór, Szolnok alpolgármestere

– Önnek, mint pedagógusnak, mi a véleménye a Roma Esély Alternatív Alapítványi Szakiskoláról?

– A gondolattal, Csillei Béla kezdeményezésére találkoztam, akkor, amikor a program még teljesen kidolgozatlan volt. Mint pedagógus, személyesen is adtam segítséget a programkidolgozáshoz, amit egy jól szervezett csapat előkészítettek. A humán főosztály oktatási osztályát kértük fel a véleményezésre és kértük a segítségüket abban is, hogy ez a program államilag elismert legyen, amit a jegyző szentesít-

tett is. Olyan hátrány pótlásáról és esélynövelő képzési formáról van szó, amit mindenképpen személyesen is, de végtére hivatalosan is támogattunk. Ilyen módon viszonylag rövid idő alatt elismert programná vált.

– Szolnoki modellként ismerik és emlegetik ezt az iskolatípust, több megyében polgármesteri kezdeményezésre akarnak hasonló iskolát működtetni. Szolnok nem kezeli egy kicsit mostoha gyermekének?

– Én azt gondolom, hogy nem, de egyszerre mindent nem lehet megoldani. Az iskola elhelyezését az induláskor csak ideiglenesen tudtuk megoldani, mert az önkormányzatnak fölösleges épülete az intézmény működtetésére nem volt. Ily módon az Újvárosi Általános Iskola használatában lévő bérletben tudták elkezdni a munkát, ahol sok vita lehetett azon, hogy mennyi felújítást, mennyi átalakítást lehet végezni és mennyit nem, de ha megnézzük az intézményeinket, akkor bizony többségében ilyen, vagy még nehezebb gondokkal is küszködtünk és a felújítási keretünk nem teszi lehetővé a mindig elvárható átalakítást, aminek az is oka, hogy az intézményi berendezések is jobban leromlottak. Valamilyen szinten azok pótlását és a felújításokat együtt kell kezelni. Az OCKÖ elnökével, Farkas Flóriánnal is meg egyeztem abban, hogy személyesen mindent elkövetünk, hogy a programot támogassuk, azt viszont éppen a költségvetési nehézségek és az évközbeli helyzet miatt meg kell érteni, hogy ösztönül ugyanilyen feltételekkel tudnak még egy évet működni. A költségvetés előkészítése során mindent elfogunk követni azért, hogy '98 őszétől a teljes épületet használhassák. Ily módon azért türelmet kérménk. Az ottani megjelenésünk és szándékunk mindenképp azt jelenti, hogy nem kezeljük mostohán az iskolát.

– Az iskola súlyos gondokkal küzd. Nem lehetne rajta úgy segíteni, hogy egy ideig ne kelljen nekik bérleti díjat fizetni?

– Az épület az önkormányzaté, de az Újvárosi Általános Iskolát terheli minden működtetési költségeivel együtt. A bérleti megállapodásnál a nonprofit elv mindenképp érvényesülni fog, de az elfogyasztott energiát, amit a szakiskola elhasznál mindenképp ki kell fizetni. Ettől nem lehet eltekinteni.

Paksi Éva

Egy háztartás láttelele

Amikor Bogdán Ferenc családját megkerestem, már az ebédhez készülés ideje volt.

Azonban náluk a tűzhely hidegen ásózott, s a 30 fokban, korán jött nyárban a tíz tagú családból hatan a fák és az udvari omladékok tövében hűsöltek. A szomszédos portákon a Zala megyei Csapi község dolgozói, főként idősebb lakói tettek-vettek: mostak, fát vágtak és a kannaszámra hordott víz segítségével palántáztak. Csak a Bogdán családnak nem volt semmi dolga.

Amikor jövedelem célját elmondtam, a meleg és a sűrű cigarettafüst bódultságából egyszerre megélnékültek, s a felnőttek legelőször is akarásuk jelképeként megmutatták a falazótéglából emelt szabályos rakást. Megtudtam, hogy erre a telekre a régi, eléggé dűlő házuk helyébe ők szerettek volna új otthont, de nem kaptak hozzá támogatást. A házépítés volt a tényező, amiért írásomhoz ezt a családot választottam. A házépítés, ami dugába dőlt. De erről még később is lesz szó!

A végtelenül gondozatlan és lepusztult udvaron a lábatlan keverő, rongos babakocsi, lyukas edények mellett ezernyi apróbb és nagyobb kacat nemcsak saját háztartásuk hulladékát, hanem gyűjtögetésük eredményeit is je-

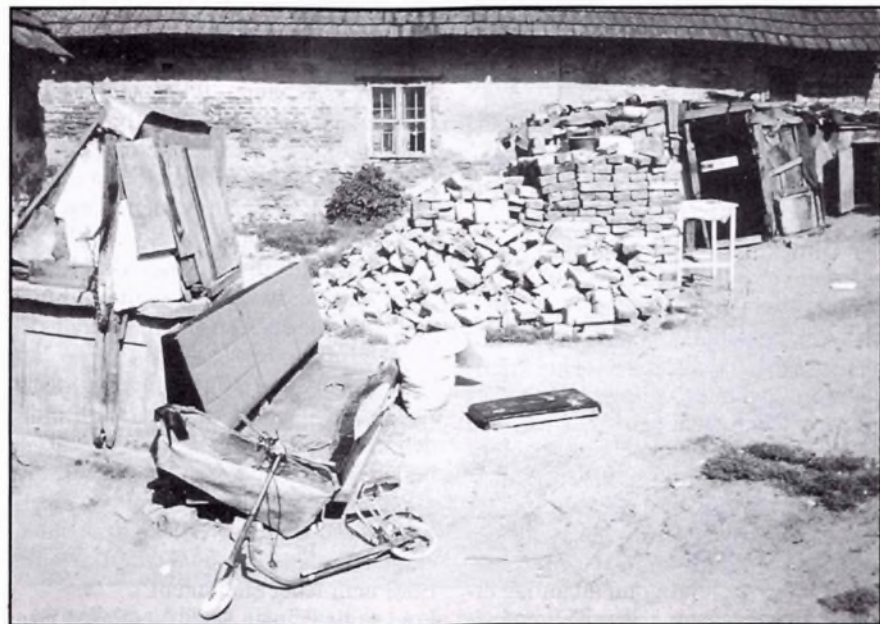
lezte. Mert hát jó lesz még valamire – mondták. Rövid beszélgetés után megengedték, hogy körülnézzek bent a lakásban, s fényképek segítségével belső láttelepet is készítek.

A két helyiségből álló házban nincs elkülönített szoba, vagy konyha, nem is igen lehet rá igény, hiszen az élet legszükségesebb berendezési tárgyait kellett csak elhelyezni. Az egyikben fatüzelésű, jó állapotban lévő asztaltűzhely – gondolom télen a melegedést is biztosítja –, két fekvőhely és egy asztal. Fekete kötélén átvetve néhány felnőtt ruhadarab. A másik szobában szintén két fekvőhely, – átmenet a heverő és a priccs között –, üzemképtelen hűtőszekrény, rajta gázrezsó, mellette gázpalack. A berendezést apró, rossz kály-

ha és egy falipolc bővíti, ezen utóbbiról szinte „lecsurognak” a rendetlenül felrakott gyermekholmik. Néhány kopott főzőedény, tányér, pohár és evőeszköz egészíti ki a háztartási felszerelést. Darálók? – kérdeztem, de így utólag egyáltalán nem értettem magam, hogy miért is pont erre voltam kíváncsi. Mosdásra, mosásra biztos az udvari, fából és lemezekből összetákoltt bódé szolgálhat, mert nyitott ajtaja előtt műanyag lavórok és egy régi típusú, de jó állapotban lévő forgótárcsás mosógép árválkodott. Igen, villany az van – közölték, s úgy vettem ki szavaikból, hogy ez életük egyetlen luxusa. Így aztán van tévéjük is, mindjárt kettő, mindkét szobában lehet nézni az ósdi fekete-fehér készülékeket. Az udvari kerekeskút jó, egészséges vizet ad.

A körülmények látképe után a családtagokkal történő ismerkedés következett. A családfő, Bogdán Ferenc sovány, inas, jó ötvenes férfi. Olyan, mint a legtöbb cigányember. Korban hozzáillő felesége viszont eléggé törődött, hajlott hátú asszony, aki csak úgy eszi-rágja a cigarettát. Fiuk, a 30 éves ifjabb **Ferenc** nincs itthon, szerencsére van állandó munkája, culáger egy kőműves mester mellett. Felesége, **Gizike** mutató barna fiatalasszony, aki 24 éve ellenére már négy kicsi gyerek édesanyja. A két nagyobbra semmi gondolja, mert a

szomszédos cigány iskola és diákotthon óvodájában gondozást, ruhát, teljes ellátást kapnak. A két aprócska lányka két és fél éves, illetve a karonülő 14 hónapos. Bogdánék két ifjabb fia közül a csinos és jó kiállású 17 éves **Lajossal** találkoztam csak, mert neki „sajnos nincs”, de egy évvel idősebb Tibor bátyjának itt-ott akad munkája.

Ennivalóról nem sok szót ejtettünk, de azt azért megtudtam, hogy a család élelmét a boltból vásárolja. A krumpli, az reggel, délben, este a fő táplálék. Nincs kertjük, pedig lehetne, nem gazdálkodnak, pedig a család ereje és létszáma ezt megengedné. A két munkába járó fiatal férfi, amit munka közben megesszik, megiszik, azt csekélyke keresetéből naponta megveszi. Ruházatuk a körülményeikhez mérten tiszta, gondozott, sőt divatos is volt. Látszik, hogy a mosógép ebben a családban nem felesleges kacat. Elmondásuk szerint főként kapják a ruhadarabokat, nemigen vásárolnak, általában ki sem mozdulnak a faluból.

Ezután következett egy kérdés, amire rendre meg is válaszoltak, körönlalazás, titkolózás nélkül: Miből él ez a tíztagú, tipikusnak mondható családszerkezetben élő cigány család. Bevételeik a kérdezett időszakban a következők szerint alakultak: a családfő jövedelempótló támogatása: 9 ezer forint, az ifjabb Ferenc keresete kb. 17 ezer forint, öccse valamivel kevesebbet, 12-13 ezret hoz haza. Gizike gyese 10.800 forint, a családi pótlék 15 ezer forint. Ez havonta (a két fiatal férfi keresetétől függően) nettó 62-64 ezer fo-

rint. Leírva soknak tűnhet, de nyolc emberre számítva (mivel a két óvodás csak időnként, aludni jár haza) kevés. Messze a létminimum alatt! Mégis! – én azt mondom, hogy nagyon sok cigány család vagy nem cigány család kiegyezne ma Magyarországon ennyi jövedelemmel. Bogdánék – és a hasonló hátrányos helyzetű családok – bevételi forrásaikat teljes egészében felélik, mert semmilyen háttérgazdálkodást nem folytatnak. Még akkor sem, ha erre lehetőség adódna. Itt Csapiban is lehetne kapni a jelenleg bevetetlen földkeblől egy darabot, szinte az utca végén. Bogdán Ferencékben lenne akarat, művelhetnék a ház körüli kertet, így megtermelhethék élelmük egy részét,

kukoricát a hizóknak, Gizike a két apró gyermek mellett elláthatná a háztartást. Csak meg kellene tanítani őket a gazdálkodásra, a pénz beosztására, a háztartás szervezésére. Meg persze jó lenne **Lajosnak** és **Tibornak** állandó munka! Talán a munkába járó férfiak otthonról kis csomagban vihetnék ebédjüket, mint a nálunk fejlettebb országokban is teszik, mert ez olcsóbb, s nem fogyna el holtra, cigarettára, sörre – lehetőségeiket messze felülmúló összeg.

S most térjünk vissza a házépítéshez, mint írásművem kiválasztásának szempontjához.

– Akkor hát miért nem sikerült a Bogdán család építkezése? – fordultam dr. Tóth Lászlóhoz, Csapi község polgármesteréhez, akinek szavaiból kitűnt, hogy Bogdánékban építkezési akarat ugyan volt, de képtelenek már évek óta az önerős összeg letételére. Tulajdonképpen a különböző állami támogatásokból összejelehetett volna 2,4 millió Ft, ezt ki kellett volna egészíteni családi megtakarításból 350-400 ezer forinttal. Hogy ez sok, vagy kevés, nem vitatom. Tény, hogy Bogdán Ferenc családjá jelenlegi jövedelmét teljes egészében feléli. Megvették volna ők a régi orvosi rendelő épületét is, de ide sem volt elég a helyi önkormányzat és az állam jóindulata.

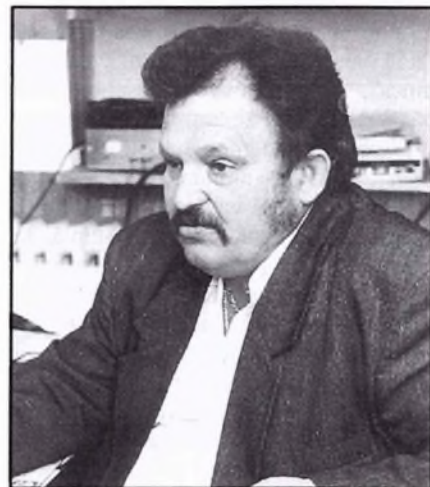
Így aztán maradt a régi, omladozó szűkös kis házacska, és az akarat jeleként a felhalmozott téglarakás.

Büki Erzsébet

EREDMÉNYEK KISVÁRDÁN

A cigányság jelenlegi katasztrofálisnak minősíthető foglalkoztatási helyzete csak akkor javulhat, ha az iskoláztatás terén jelentős előrelépést sikerül elérni és a gazdasági felendülésnek köszönhetően a munkaerőpiac szívóhatása is érvényesülni kezd. Jelenleg a roma fiatalok többsége – szociális vagy egyéb okok miatt – az általános iskola elvégzése után nem tanul tovább és esélyük sincs arra, hogy munkát találjanak, hiszen képzettség, iskolai végzettség, megfelelő szakma híján még alkalmi jellegű munkavégzésre sem kapnak lehetőséget. A legutóbbi országos cigány vizsgálat adatai szerint a 15-19 éves cigány munkanélküliek 81 százaléka nincs regisztrálva, így a munkaügyi központok által szervezett képzésekben a roma fiatalok kevesebb, mint egy százaléka vesz részt.

Lakatos István

alapképzettség megszerzése után automatikusan beiratkozott tanfolyamunkra.

A tavaly végzett 53 fő nem tud nagyobb örömet szerezni a kisvárdai CKÖ-nek, minthogy szakmunkáshizonyítványhoz jutottak és lehetőségük van a továbblépésre, önmaguk képzésére. A következő évben a kőműves szakmáról szeretnénk áttérni a szobafestő-mázoló-tapétázó szakmára.

A tanfolyam idejére támogatást kapnak a hallgatóink, de ezentúl még szeretnénk ösztöndíjat is adni, mert az iskolabajárás plussz kiadásokkal is jár, amit a családtól vonnak el.

– Hol tudják elhelyezni ezt a sok kőműves szakmunkást?

– Mivel magam is vállalkozó vagyok jelen pillanatban 16 fő áll az alkalmazásban, de dolgoznak más vállalatoknál, cégeknél is. Itt a megyében is, de Budapestre is eljárnak. Célunk a fiatalok szakmához juttatása, hiszen segédmunkás, főleg cigány, Magyarországon rengeteg van.

– Kisvárdán mennyi a cigány lakosok száma? Mekkora a munkanélküliség?

– A cigányság létszáma 2160, ebből munkanélküli 60-70 százalék, de ez a téli időszakban akár 80 százalékra is emelkedhet. Télen sajnos munka nélkül vannak az emberek, nincs miből élniük, bizony segélyekből tengődnek. Előfordul, hogy máról holnapra nincs pénz se kenyérre, se tejre. Ha ez az állapot sokáig így folytatódik, akkor katasztrofális lesz a cigányság helyzete. Mert most még talán tud mihez nyúlni, amit az előző rendszerben összekupor-

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 42 ezer munkanélkülit tartanak nyilvántartásban. Közülük 2500 (mind 45 éven aluli) nem rendelkezik az alapképzettséggel, vagyis a nyolc osztállyal. Ők szinte valamennyien hátrányos helyzetűek és roma származásúak.

Kisvárdán kedvezőbb a helyzet. A helyi cigány kisebbségi önkormányzat a 111-es ipari iskolával karöltve, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Munkaügyi Központ támogatásával indított tanfolyamot, ahol 53 cigány fiatal tett sikeres kőműves szakvizsgát. Az 53 főből jelenleg mindenki dolgozik.

Lakatos István, a kisvárdai cigány kisebbségi önkormányzat elnöke: – Idén is szervezünk kőműves tanfolyamot, egy-két héten belül indul és egy év múlva ők is szakmunkás bizonyítványhoz fognak jutni, természetesen sikeres vizsga után. A kőműves tanfolyam 30 fővel indul, valamint 25 fővel egy varrótanfolyam. Azért is tartom szükségesnek ezeket a tanfolyamokat, mert Szabolcs-Szatmár-Bereg megye nagyon rossz, hátrányos helyzetű terület és itt az ember szakképzettség nélkül nem tud továbblépni.

Azzal is segítünk, hogy akinek nincs meg a 8 osztálya, beiskoláztuk, és az

Felújítás alatt az önkormányzat épülete

Még egy év, és alig lesz cigány család Kisvárdán, akinek nem lesz háza

megvan. Így is több munkalehetőséget tudunk biztosítani a területen, mert amennyiben mi, cigányok nem fogunk össze, akkor ezek az emberek lemorzsolódnak.

A Kisvárdai Cigány Kisebbségi Önkormányzat láthatóan teszi a dolgát. A települési önkormányzattól kaptak egy 190 négyzetméter alapterületű épületet, és pályázaton nyertek 1 millió forintot a felújításra. A munkát az ipari iskola és a tanfolyam tanulói végzik, mintegy gyakorlati tevékenységként. Ez lesz a kisebbségi önkormányzat székháza, ahol nemcsak az önkormányzati munka folyik, hanem különféle oktatások, rendezvények, programok is.

Az elmúlt három évben a kisebbségi önkormányzat közreműködésével ingyen telkeket osztottak a nagycsaládoknak. Még egy év, és alig lesz cigány család Kisvárdán, akinek nem lesz háza. De olyan sincs, aki a felépített új házat eladta volna. Lakatos István erre is odafigyel. Meg arra is, hogy a gyerekek rendszeresen eljárjanak óvodába, iskolába. Szeretné, ha tevékenységük egyfajta minta lenne. Akár Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, akár országosan is.

paksiéva

„Fekete bőrbe kötve...”

„Nyitott könyv vagyok, fekete bőrbe kötve, jeleket hagyok néktek mindörökre”.....

Hirdette a meghívón, a háttérfaon Rostás-Farkas Tímea versével a Csapi Általános Iskola és Diákotthon művészeti találkozójának célját és feladatait. A május 15-én rendezett – immár hagyományosnak mondható – kulturális bemutatóra eljöttek a környékből mindazok az iskolák, amelyekben cigány gyerekeket oktatnak, nevelnek, így Nagyrécséről, Nagyrádáról, Szepetnekről, Zalasabarból, Zalakomárból, a nagykanizsai Péterfy, Nagyrác és Zemplén iskolából. Értékes műsorral tisztelték meg a házigazdákat és minden jelenlévőt a Nagykanizsai Cigány Kisebbségi Önkormányzat szólistái.

Kifer Károly iskolaigazgató megnyitóját követően egymás után pergett a műsorszámok: énekeltek, szavaltak, táncoltak a gyerekek, próbára téve tudásukat, összemérve a másik teljesítményével. Különösen nagy figyelmet keltett a helyiek felsőtagozata-

tos irodalmi színpadának előadásában egy édes-bús cigány balladából készült dramatikus játék. A szokásos műsorszámoktól eltérően ezen a művészeti találkozón újdonsággal is kirkukkoltak a rendezők, hiszen megfelelő jelmezben egy csoport fiatal, angolkeringőt táncolt. Ez a műsorszám azért is megemlítiendő, mert együtt lejtették a klasszikus tánc lépéseit a falubeli más iskolákba járók és a gyerekkort már elhagyó fiúk és lányok a kollégium kis lakóival.

A műsor szünetében sok nézője akadt a nagykanizsai Ferkovics József cigány festő műveiből rendezett tárlatnak is. Ebéd után a művészeti találkozót értékelés követte, majd a Kanizsa Csillagai cigány együttes közreműködésével táncház zárta a nap programját.

Büki Erzsébet

A PÁPAI CIGÁNY KISEBBSÉGI ÖNKORMÁNYZATNÁL

Csányi Géza a Pápai Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnöke. Nyugdíjas, ám önálló építési jellegű vállalat elnöktulajdonosa. Cégére szükség van, számos megrendelés bizonyítja. Ennélfogva sok a dolga. Ettől függetlenül, eleget tesz választott funkciójából adódó kötelezettségének, amit nem mondhatunk el az önkormányzat több tagjáról. Önkéntelenül adódik a helyzetből, hogyha azt akarja, működjön a pápai cigány kisebbség e fontos szerve, a dolgok súlyát neki, magának kell viselnie.

Csányi Géza

– Ha nem is lettünk olyan „híresek”, mint a városi német kisebbségi önkormányzat, azért tettünk valamit. Arról már nem is beszélve, milyen mértékű „befogadó” környezetben dolgozunk mi, milyenben mások. Próbálkozásaink olykor meg nem értéssel találkozunk, ráadásul nekünk minden új, amit a kisebbségi törvény megfogalmaz és előír, vagy éppen ajánl.

– Nem érvényesülne a mondás, miszerint minden kezdet nehéz?

– De igen. Ám a mi kezdetünk a neheznél is nehezebb. Említenem kell, hogy több mint ezerön között oláhok, beások, romungrók találhatók. Még mindig erősen hat hátrányos megkülönböztetésünk, él az előítélet velünk szemben. Általában néhányonkról ítélnék meg valamennyiünket. A nemzetiségünkéből itt lakó munkaképesek (keresőképesek és keresni akarók) többsége vagy segélyes, vagy már az sem, alig-alig dolgozik közülünk valaki és nem azért, mert nem akarna... A családok jelentős hányada nem nyújt olyan körülményeket a gyermekeknek, hogy lemaradásuk mind a tanulási készségben és akarásban, mind bizonyos magatartásbeli normáknak való megfelelésben ne legyen még mindig nagyfokú. Nem, mintha a családok nem akarnának szebbet, jobbat gyermekeiknek...

– Hogy ez megvalósuljon, annak számos előfeltétele van. Többek között az egészséges, emberhez méltó és illő lakás.

– A városban elég sokan semmilyen szempontból sem elfogadható körülmények között laknak, élnek. (Nem csak cigányok.) Meg kell említenem, hogy a városi önkormányzattal, a polgármesteri hivattal együttműködve, sikerült felszámolni az itt sokat emlegetett Határ utcai lakótelepet, ahol sorstársaink éltek, közel húsz család. Őket átmenetileg elhelyezték és kezd körvonalazódni a saját ház építésének megvalósulása. A „város” jelenleg hat, célszerű nagyságú telket kíván

rendelkezésre bocsátani, ám még nem dőlt el, közművesített lesz-e, ingyenes lesz-e, stb. Problémát jelent az OTP-től járó hozzájárulás igénybevétele is, ugyanis a „saját rész” egyik család részéről sem biztosítható és a bank nem kíván „belemenni” toleráns megoldásba. (A telket és a saját munkaerőt beszámítani, illetve saját erőnek elfogadni.) Ám, mindez mégis csak elmozdulást jelent, hiszen nem is olyan régen még ilyesmiről sem lehetett itt szó. Akadt a városházán „szakember”, aki ajánlotta: „Menjenek a cigányok a Séd partjára lakni, ott legálább van víz.”

– Része van a fentiekben a cigány kisebbségi önkormányzatnak?

– Természetesen. És addig nem is nyugszunk, amíg dűlőre nem visszük a dolgot.

– Korábban utalt rá, hogy tettek még egyet, s másat.

– Önkormányzatunk úgy döntött, hogy nagyobb súlyt helyez a gyermekekre. Elvégre, ők azok, akik leginkább közvetítik szüleik, a család felé az iskolában, az utcán, s máshol szerzett tapasztalatokat, amelyek hangsúlyozzák az új generációval való állandó és emberi foglalkozásnak nemcsak a pontosságát, hanem a lehetőségét is. Ezt a célt szolgálta pályázatunk, amelynek eredményeként több, mint negyven iskoláskorú cigány nemzetiségű gyermeknek életmód-tábort rendezhettünk. Kisebbségi önkormányzatunk rendszeres kapcsolatot tart fenn az általános iskolákkal, ezek közül is leginkább kettővel, amelyekbe a legtöbb cigány nemzetiségű iskolás jár. Részteveszünk rendezvényeiken, fontos megbeszéléseken. A Nagy Lászlóról elnevezett iskolával együtt pályáztunk és nyertünk is több mint egymillió forintot az iskola számára a „felzárkóztatás” folyamatának eredményesebbé tétele céljából. Rendeztünk Mikulás-esti műsort ajándékozással, de olykor anyyalka is járt karácsony előtt a cigány családoknál. Félretettünk szelvény ellátmányunkból 130.000 forintot,

amelyet az új tanév kezdete előtt tanszervásárlási segélyként hasznosítottunk a sokgyermekes, szegény családok számára. Korábban cigány klub is működött gyermek résztvevőkkel a helyi Városi Művelődési Köz-

pontban. Arra törekszünk, hogy induljon újra a munkája. E célból, ha nem is tudunk többet, de 30.000 forintot utaltunk. A városigondnokság jóvoltából tereprendezést és – takarítást rendeztek olyan lakótelepen, ahol számos cigány nemzetiségű család lakik. Itt 52.000 forinttal járultunk a telepi belső utak újramurvázásához, ennek munkáját az ott élők végzik, társadalmi munkában. Persze, ennek zöme is majd a szorgalmas gyerkőcökre hárul.

– Törődnek-e a munkanélküliekkel?

– Azt hiszem, ez magától értetődő dolog. Jó a kapcsolatunk a megyei és a helyi munkaügyi szervekkel is. Meg kell jegyezni, hogy a sikeres ügyintézés érdekében aktív munkát végzünk a keresőképések felvilágosítása végett is.

– Úgy gondolom, a következő választásig jó csokornyit tapasztalatot gyűjtene, lesz mit átadni a következő kisebbségi önkormányzatnak.

– Igen, már készülünk rá. Legalábbis fogalmazzuk elgondolásainkat. Valószínű, hogy Pápán négy cigány szerveződés indít jelölteket. Bízom benne, hogy a választóknak sikerül kiválasztani azt az öt embert, köztük oláh, beás nyelvűt, de romungróti is (jelenleg csak oláhokból áll az önkormányzat, ami olykor nem célszerű), akik szívvel, lélekkel, a mi tapasztalataink birtokában képviselik majd itt is etnikumunkat.

– Megengedi, ha emlékeztetem valamire?

– Majdnem elfelejtettem. Biztos vagyok benne, hogy többek között ez is annak köszönhető, hogy az etnikumnak működik önkormányzata. A legutóbbi városi bírósági elnökválasztáskor – itt még nem volt erre példa, nem tudom, ugyan sok helyütt volt-e? – jelöltünk, aki született oláh cigány (érettségizett) sikerrel méretette meg magát (hadd tegyem hozzá, ezzel egyidőben etnikumunkat is), mintegy jelét adva: valami – és nem is kissé, de – már változott és változik...

Hazai Sándor

Pünkösöd vasárnap vendégünk volt. Anikó, az örökbe fogadott fekete gyöngyszem látogatott meg az anyjával. A nyolcadikos nagylány elegáns volt, anyja ugyancsak. Anikó hozta magával hangszerét, a gitárt is, hogy megmutassa, mit tud, hogyan készült fel a Sóstón rendezendő Ki mit tud? vetélkedőre. Őszintén mondhatom: meglepett gitárkísérete, még inkább tisztán csengő hangja, kiváló ritmusérzéke, azok a szinkópák, amelyeket a gitárral művelt, s nem kevésbé a klasszikus zeneszámok. Öröm volt hallgatni, és ismételten elgondolkozta azon vajon mivé lett volna, ha piciny korában nem kerül olyan valaki mellé, aki szinte mindenre képes volt eddig azért, hogy tisztességesen felnevelje, taníttassa, tehetségét felfedezze, és óvja minden olyan leselkedő szegénytől, amelyet cigány aligha kerülhet el élete folyamán.

Bizonyára emlékszik rá, Tisztelt Olvasó, lapunk márciusi számában Megaláztatva címmel írtam egy publicisztí-

kát, amelyben egyebek között szóvá tettem, milyen antipedagógiai módszereket használnak esetenként a cigány iskolai tanulókkal szemben a rendre, fegyelemre szoktatás eszközeként. Megemlítettem azt is, hogy a nevelők oda nem figyelésének következtében egyes cigány tanulókat valósággal megaláztatnak, mert nem fogadják be őket, vagy kiközösítik, óriási lelki traumát okozva a gyerekekben. Nos, akkor nem említettem név szerint Anikó nevét, tartva attól, hogy bizonyos hátulütői lehetnek. Vezeték nevét – amelyet kapott! – most is kénytelen vagyok még elhallgatni. Csak az ő érdekében! S ha márciusban – éppen a megaláztatás eszközeiről szólva – elmarasztaltam bizonyos pedagógusokat, ez alkalommal arról kell feltétlenül értekezni röviden: mit is jelenthet egy cigány gyermek életében, ha olyan szülőre akad, aki szívébe fogadja, s nem is gondol arra, hogy a szeretett gyermeke hol látta meg a napvilágot.

Ezért is érdemel említést Anikó anyja, aki piciny korától gondjaiba vette, el- és befogadta, sajátjának vallja, életét áldozza érte, szerény nyugdíjából neveli, zenére, nyelvre taníttatja, nyommon kíséri tanulmányait, valósággal betölti mindennapjait. B., a pedagógus pályáról nyugdíjba került anyja személfénye Anikó, akit – mikor megtudta, milyen atrocitások érték az iskolában – azonnal szólt, intézkedett, képes volt újabb kiadásokba verni magát, egy másik városba vinni taníttatni, oda, ahol korábban maga tanított. És látogatta, tartotta a kapcsolatot Anikó új iskolájával, ahol otthonra és barátokra talált a kis cigány lány – akit nem csupán befogadtak, de büszkéek is rá, mert tudják: ahol Anikó fellép, siker van, s ebből a fényből iskolájukra is jut egy picinyke sugár.

Anyja és lánya holdgökök. Anikót angol szakra felvették a megye egyik leg híresebb gimnáziumába.

Farkas Kálmán

A REMÉNY RÓZSÁJA

Munkám során gyakran találkozom olyan emberekkel, akik valamilyen módon kitűnnek – hitükkel, élelműveléssel, világszemléletükkel, vagy éppen elkeseredett, reményvesztett életükkel, melyekben ott van valami szokatlan, valami más, amit mi nem érthetünk meg, mert túlságosan magával ragad az élet sodrása. Ilyen az a házaspár is, akiket egy kedves barátom révén ismerhettem meg és így az olvasók elé tárhatom példás értékű életüket.

Szűcs János és felesége, Rita, otthonukban fogadtak és beszéltek nehéz sorsukról, életükről. A ház, amelyben laknak egyszerű vályogból épült, takaros paraszt házikó, kint a karcagi roma városrészen. Kívülről omladozó, de belülről roskadozik a szeretettől és a békességtől. Igazi otthon. Tisztaság és rend mindenhol, vidámság, jókedv, öröm, ebben a nehéz helyzetben is.

– **Mikor házasodtál meg?** – kérdezem, mert olyan fiatalnak látszottak, hogy azt hittem, új házasságok.

– 1991-ben volt az esküvőnk, szerény volt és egyszerű, de a szerelem kiszínezte az eseményt.

– **Hogy indult a közös életetek?**

– Ugyanolyan egyszerűen, mint a házasságunk. Eleinte még házunk sem volt, így albérletben éltünk, eléggé szegényesen. Nyolc elemi jártam csak, de munkám volt, így tudtam valamelyest enyhíteni a sorsunkon. Ezt a házat öt év munkájából tudtuk megvenni. Kemény, fáradságos öt év volt ez. Nem volt sok pénzünk, és nem voltak nagy álmunk, vágyaink. Otthont szeretnünk volna, biztonságot

nyújtó falak között családot alapítani, ahol gyermekeinket felnevelhetjük egyszerűen, tisztességben.

– **Hol dolgozol?**

– Régebben Pestre jártam fel, de mióta leszázalékoltak és rokkant nyugdíjas lettem, így a karcagi REHAB KIN- DER üzemben dolgozom. Szeretek itt dolgozni, mert jó csapat, és a fizetést illetően is elégedett lehetek, ha bár így is vannak anyagi gondok. Feleségem GYED-en van kisebbik lányunkkal **Viviennel**. A családi pótlékkal és a GYED-del kiegészítve a fizetésem még így is kevés, de tisztességesen és becsületesen élünk, mert csak ez az út járható, hiszen a romának csak a hite, a becsülete, amit senki emberfia nem vehet el.

– **Mivel töltöd az időt, ha nem dolgozol a cégnél vagy itthon a ház körül?**

– Nagyon szeretek olvasni és zenét hallgatni. A ritmus a véremben lüktet, de leginkább két lányommal szeretek foglalkozni, játszani. Próbálok annyi szeretetet adni nekik, amennyit csak tudok. Próbálok nevelni az életre őket, tisztességre, becsületesre, annak ellenére is, hogy kicsik, de ezt nem lehet elég korán elkezdni. Tudom, hogy egyszer nekik is lesz családjuk, gyerekeik, és szeretném, ha ők is így nevelnék gyermekeiket, mert ezt tanulták tőlem, mert én is ezt tanultam a szüleimtől.

Igen. Ők is csak egyszerű emberek, de az életükben ott virul a remény rózsája. Gondok voltak, vannak és lesznek is, mert nincsen olyan rózsza, melynek ne lenne tövise.

Kiss Gyula

„Pingáló asszonyok” Indiában

A nagy indiai éposz, a Ramájána színhelyén vagyunk. A mithilai síkság a Himalája tövében, India Bihar nevű tartományának északi részén fekszik. 35.000 négyzetkilométernyi területén 20 millió lakosa van – ez a Föld egyik legsűrűbben lakott része. Bányászata, ipara nincs, lakossága a mezőgazdaságból él. Termékeny földjét a Gangesz áradásainak iszapja gazdagítja. Ha jó az időjárás, évente háromszor is aratnak. Az ókorban a mithilai királyságot „mézerdő”-nek nevezték. Buja nővényzete főleg pálmafélékből áll: ezek kókuszdiót, banánt, bételdiót, pálmabort adnak. Dúsan terem a mangó, burjánzanak a bambuszligetek. Indigót, gyapotot, cukornádat, gabonaféléket, rizst, lencsét, kukoricát és különféle főzeléknövényeket termesztene itt. De ha az időjárás kegyetlen, ha kiegészít mindent a több hónapos szárazság, vagy ha a Gangesz árva falvakat öntösdör el – ugyancsak van miért imádkozniuk a mithilai asszonyoknak... Ez az ima: rajz és festmény...

Sita, a Ramájána női hőse, az éposz szerint csodálatosan festett. A legenda úgy tartja, hogy Sita megszületésekor kapták a mithilai asszonyok festőtehetségüket. Annyi bizonyos, hogy ez a hagyomány legalább háromezer évre vezethető vissza. Anyáról leányra száll és ugyanúgy hozzá tartozik a mindennapi élethez, mint a ház körüli munka, a gyermeknevelés, a táplálék elkészítése.

Az egyes falvak, közösségek féltékenyen őrzik saját stílusukat, de a felületes szemlélő számára ezek a képek nagyon hasonlóak.

A mithilai leánygyermek beleszületik a Ramájána éposz történetébe és a hindu istenvilágába. Ráma és Sita szerelmi története, eszmélése első napjaitól kezdve, meghitt családi história a számára és pontosan ismeri a különböző istenségek szerepét, képességeit, tulajdonságait is.

Anyja, nagyanyja, a szomszédasszony, pici korában megtanítja, hogyan kell a szárból kihúzott pamutszállal vagy egy rizsszalma szállal vonalat húzni, majd rajzokat csinálni. A koromból készült tusfesték, a ragyogó kék indigó, a kén-sárga, és a szantál- meg vasoxid-porból oldott „indiai vörös” minden háztartás ál-

landó használati eszköze. A festés: társas tevékenység. Tárgya: Sita története és az istenek megszemélyesítése. Amire festenek: a ház fehérre meszelt fala, a földpadló, az ajándékok csomagolására szolgáló papír és tulajdonképpen minden tárgy, még néha az étel is. Nem az örökkévalóságnak szánt műalkotások ezek. A falak képeit lekopatja a szél, az eső, a talaj ábráit lesikálják a lépések. Az ajándék összegyűrt burkolatát eldobálják, az ételt megeszik. A rajzok röpke imák. Ha sikerültek, a megidézett személyiség vagy istenség alászáll és egy ideig a családdal lakozik. De kegyét, jelenlétét újból és újból ki kell harcolni, a kapott festmények helyére újakat rajzolni.

A hajdani mithilai királyság anyajogi társadalom volt. A lányok „fiúvásárokon” választották ki jövőbelijüket – festményt nyújtva át nekik. Ez a hagyomány máig fenn maradt; a férjválasztó rajz neve KOHABAR. Az esküvői ajándékok – ékszer, szépítőszerek, kelme és fűszerek – mind-mind festményekkel borított papírba vannak csomagolva. Az ifjú asszony pedig legalább egy évig elhalmozza anyósát-apósát különböző ajándékokkal – süteménnyel, kézimunkával –, és ezeket saját festésű papírba csomagolja. Így tanúsítja jólneveltségét, és egyben az istenek kegyelmét vonzza a házra...

Nem véletlen, hogy Gandhi először ezen a vidéken hirdette tanait. Ismerte Mithila lakosságának hagyományörző tulajdonságát,

asszonyainak különleges képességét. Itt hirdette meg először a gazdasági harcot is az angol textilipar gyártmányai ellen. A mithilai asszonyok fonták a legfinomabb – és legerősebb – fonalat, szőtték a legszebb kelmet. – Mindenki szőjje-fonja saját ruházatát – kérte Gandhi, aki gazdasági eszközökkel is akart harcolni az angol gyarmatosítás ellen...

Mithila asszonyait megérintette a világhír. Igaz, elzártáguk miatt ebből keveset észlelnék.

A Bihar Népművészeti Intézet most már finom papírral látja el őket. A külföldi szakértők is csodálattal adóznak ennek a rendkívüli népművészetnek, a krétai freskókkal hasonlítják össze őket. Eredmény: a rajzokat világszerte ismertetik – és már árusítják is. Alkotóik legfeljebb filléreket kapnak a haszonból.

Szávay Edit

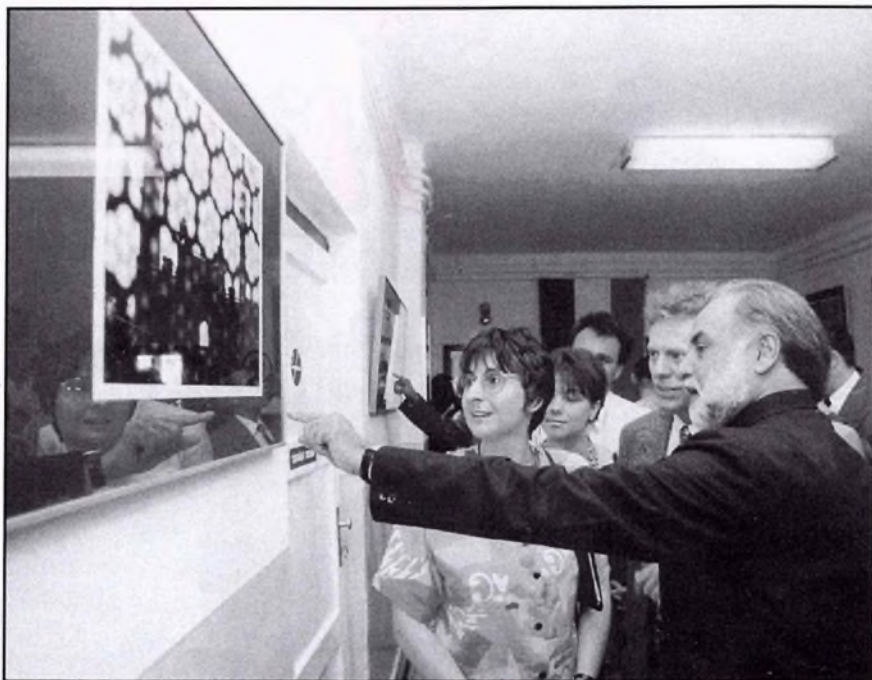

AZ INDIAI NAGYKÖVET LÁTOGATÁSA

1997. MÁJUS 13. (KEDD). Ez a nap ugyanolyan mint a többi, mégis szebb, ünnepélyesebb és kötetlenebb. Az iskolánk fala tele szebbnél szebb képekkel. **Csabai István** fotóriporter kiállítása tette szebbé Indiáról készített felvételeivel az épületet.

Ezen a napon nem más, mint **S. J. Singh** az indiai nagykövet látogatott el hozzánk a „Roma Esély” Alternatív Alapítványi Szakiskolába.

Reggel már izgatottan vártuk a nem mindennapos vendéget. Egyszerre csak tele lett az iskola emberekkel az ország különböző részeiről. Köztük néhány ismertebb ember, **Farkas Flórián**, az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnöke, **Farkas Kálmán** író, politikus valamint a minisztériumból is néhányan és még sokan mások. Az iskolában alig lehetett megmozdulni a sok vendégtől. Végre megérkezett díszvendégünk. A gyönyörű Mercedes-t körülállták a tanulók, így köszöntötték és mutatták ki, hogy mennyire örülnek a látogatásnak. A megérkezését természetesen műsorral fogadtuk. A Palacsinto Glaszo, iskolánk együttese zenélt és

A képek a nagykövet úr hazáját idézik

verset is mondtunk. Ezután az iskolánk igazgatója, **Csillei Béla** üdvözölte a vendégeket, és mondta el ünnepi beszédét. Majd az indiai nagykövet szólott hozzánk. Mivel törte a magyar nyelvet, inkább angolul folytatta. Ő is köszöntötte a

vendégeket, a tanárokat és mi, diákok sem maradhattunk ki. A tanulásra ösztönzött, és arra, hogy minél többet tudjunk meg őshazánkról, Indiáról. A beszédek után **Farkas Flórián**, az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnöke, és mint iskola-alapító köszöntő beszéde következett, és **Oláh Mara** cigány festő műveiből ajándékot nyújtott át a Nagykövetnek.

Az iskolánk sem maradhatott ajándék nélkül, mi is kaptunk Indiáról szóló könyvet, lexikont, amelyből nyomon tudjuk követni az őshazánkban élő emberek életét. Pár óra elteltével ismét csönd lett az épületben. Az idegenek elmentek, magunk maradtunk. Messziről néztük, ahogy az autók egyre távolabb kerülnek tőlünk, míg el nem tűntek a látóhatáron. De a képzeletünkben még mindig itt vannak, és örülünk, hogy ezt a csodálatos kiállítást egy igazi indiai emberrel nézhettük meg. Emlékezetes élményben volt részünk!

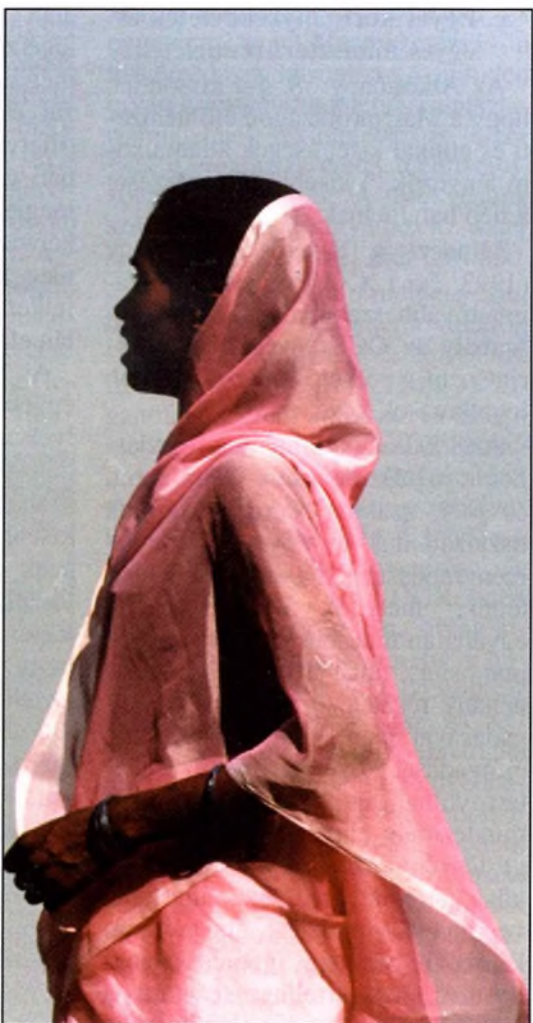
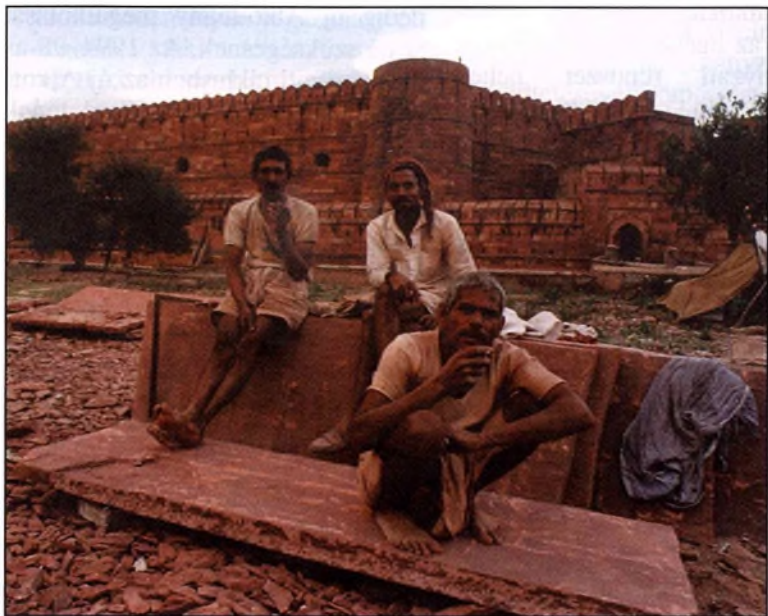

S. J. Singh köszöntő beszédét mondja

Rácz Zsuzsanna

QUO VADIS INDIA ?

Csabai István felvételei

Az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat megalakulása óta folyamatosan figyelemmel kíséri a jogalkotási folyamatot. A tapasztalatok is azt bizonyítják, hogy egyes törvények, rendeletek és más egyéb rendelkezések meghozatala előtt nem, avagy későn kéri ki az országos kisebbségi önkormányzatok és a civil szervezetek véleményét, észrevételeit, javaslatait. Így volt az a Kisebbségi törvény megalakítása előtt is.

I. A jelenlegi helyzet

A nemzeti és etnikai kisebbségekre vonatkozó központi jogi szabályozás három szintű.

- a, Alkotmány
- b, Kisebbségi törvény – egyéb törvények
- c, Egyes kormányrendeletek és egyes miniszteri rendeletek.

Az Alkotmány 68. §-a kimondja, hogy a Magyarországon élő nemzeti és etnikai kisebbségek államalkotó tényezők, a kisebbségek részesei a nép hatalmának.

Mindezt a Kisebbségi törvény (1993. évi LXXVII. törvény) hivatalos tovább szabályozni, ám e jogszabály az OCKÖ véleménye szerint nem sorolható a legsikerültebb jogalkotások közé.

Az 1993-as parlamenti elfogadásakor a jogalkotók igen sok fogalmi és jogi, szakmai kérdést hagytak tisztázatlanul, és egy olyan intézményrendszer létrehozását szentesítették, melynek részletszabályai egyáltalán nincsenek kidolgozva. A pontosítás, tehát a hibák kijavítása néhány részletező jogszabály elfogadásával már röviddel a törvény elfogadását követően megtörténhetett volna, ám ezek megalkotása mindeztől elmaradt. A Kisebbségi törvény azon kevés törvények közé tartozik, amelynek nincs ún. végrehajtási rendelete, ami a jogalkalmazók helyzetét igen csak megnehezíti. A jogértelmezési vitákat a leggyakrabban kistélepeleken kell eldönteni, pedig az önkor-

mányzatiság e szintjén tevékenykedőtől normális körülmények között semmiképpen nem várható el a megfelelő felkészültség jogi, sokszor jogfilozófiai viták eldöntéséhez. Ma, sem az országos kisebbségi önkormányzatokra, sem az országos és a helyi kisebbségi önkormányzatok közötti kapcsolatokra, sem a helyi kisebbségi önkormányzatok működésére nem vonatkoznak egyértelmű jogi előírások, a problémák többségére pedig még áttételes, tehát ún. mögöttes jogszabályon alapuló jogi iránymutatás sem vonatkozik. Mindezek következtében az egész helyi kisebbségi önkormányzati rendszer nehéz helyzetben van, cigány kisebbségi önkormányzataink pedig a rájuk nehezedő társadalmi elvárások terhe alatt már-már összeroppannak. A legérzékenyebb akadály, hogy még a helyi kisebbségi önkormányzat és a települési önkormányzat (illetve más helyi hatóságok) partneri viszonya sincs jogi értelemben megjelenítve, ezért a helyi cigány képviselőknek még azért is külön meg kell küzdeniük, hogy legitim félként saját településükön egyáltalán elfogadják őket.

A kisebbségi törvényen kívüli egyéb törvények közül azok, amelyek a kisebbségi ügy szempontjából jelentős közjogi viszonyokat szabályoznak, jobbra számolnak a kisebbségi jogokkal, biztosítják ezek érvényesülését (pl: Btk., különféle eljárási törvények). Ezekkel kapcsolatban azonban gondot okoz, hogy a gyakori módosítások esetén az előterjesztők ritkán kéri ki az OCKÖ véleményét, tehát gyakran a pusztá nyomon követés is lehetetlen. Ha ez utóbbi állítás igaz a törvényekre, akkor hatványozottan igaz a kormányrendeletek és miniszteri rendeletek esetében. E jogforrástípusok a dömpingszerű jogalkotás megjelenési formái, tehát a nyomon követés az OCKÖ-nek alapvető érdeke – lenne ha a kormány hivatala és a minisztériumok

élnének a konzultáció lehetőségével és kikérnék az OCKÖ véleményét. Ez egyébként a kisebbségi törvény értelmében kötelessége is lenne a minisztériumoknak és a kormányhivatalnak, tehát itt végső soron egy törvényi kötelezettség folyamatos megszegéséről van szó.

II. Teendők

A jogforrási hierarchia csúcsán elhelyezkedő, a magyar jogrendszer legalapvetőbb szabályait összefoglaló Alkotmány ügyében az OCKÖ az átfogó reformot, hosszabb távon pedig új Alkotmány megalkotását tartja szükségesnek. Az 1994–98-as kormányzati ciklusban az új Alkotmány elfogadásának esélyei jónak mutatkoznak, ám könyvünk megjelenése pillanatában szinte biztosra vehető, hogy az új Alkotmány elfogadására ebben a ciklusban már nem kerül sor. Függetlenül azonban attól, hogy ez mikor történik meg, az OCKÖ fenntartja igényét egy diszkrimináció ellenes szövegrésznek a normaszövegben történő elhelyezésre. 1997-ben az OCKÖ Emberi Jogi Bizottsága javaslatot juttatott el **Göncz Árpád**, köztársasági elnök úrhoz, amelyben pontos, normaszövegszerű ajánlást tettünk a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozók mindenféle hátrányos megkülönböztetésének tilalmára. Ilyen tiltás ugyanis a jelenleg hatályos Alkotmányban nem szerepel. Sajnos az új Alkotmány elfogadásának elmaradásával e szövegrész sem kerülhetett be az alaptörvénybe, amelynek ilyen értelmű kiegészítését azonban az OCKÖ változatlanul kötelességének tartja.

A nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló, 1993. évi LXVII. törvény átfogó módosítása az erre vonatkozó politikai szándék többszöri hangsúlyozása ellenére nem került napirendre, így az OCKÖ szintén kötelességének érzi, hogy törvényt módosítást kieszközölje, és hogy érvényesítse ezzel kapcsolatos konkrét elképzeléseit. Testületünk

ezért elkészítette a kisebbségi törvény módosítására vonatkozó szövegszerű javaslatait, egységes szerkezetbe foglalva az eredeti törvény-szöveggel.

Ezzel kapcsolatos javaslataink legfontosabb tételei a következők:

- Fontosnak tartjuk a kisebbségi törvényben részletesen meghatározni az országos kisebbségi önkormányzatok jogállását, feladataikat és hatásköreiket. Részletekbe menően le kell írni e testületek kapcsolódásait a központi közigazgatás és a legfelsőbb szintű népképviselőt szerveivel. A feladat és hatáskörök között az országos kisebbségi önkormányzatoknak világosan megfogalmazott egyetértési jogot kell biztosítani minden olyan jogszabály elfogadása tekintetében, ami az adott kisebbséget e minőségében kétséget kizáróan érinti.
- Rendezni kell a helyi kisebbségi önkormányzatok jogi státuszát is, és részünkre – települési szinten – szintén egyetértési jogot kell biztosítani minden olyan helyi közügyben, ami az érintett kisebbséget ilyen minőségében érinti. A helyi kisebbségi önkormányzatok esetében nem maradhat el a pénzügyi stabilitás biztosítása sem: ahogyan a települési önkormányzat állami támogatást kap, a helyi kisebbségi önkormányzatoknak is biztosítani kell ezt a lehetőséget, hiszen még logikailag sem állja meg a helyét,

hogy a helyi közügyek egy részét intéző, képviselői alapon működő szerv ne részesüljön feladatarányosan a közpénzekből. A feladatmeghatározások terén pedig nem a központi akaratnak kell mérvadónak lenni, hanem annak, hogy az adott település életében mi számít a kisebbségi önkormányzat által vállalandó és vállalható feladatnak.

- Létre kell hozni a megyei kisebbségi önkormányzatokat. Ez a cigányság esetében azért létfontosságú, mert bár jelenleg semmilyen jogi kapcsolat nincs a helyi kisebbségi önkormányzatok és az országos önkormányzat között, utóbbi mégis kénytelen saját költségvetési támogatása terhére igen sok esetben viselni a helyi kisebbségi önkormányzatok működtetésével kapcsolatos kiadásokat, legalábbis ezek jórészt különféle működési támogatások formájában. Véleményünk szerint a megyei szintű képviselő megteremtése lehetőséget adna arra, hogy a helyi kisebbségi önkormányzatok szakmai – és bizonyos esetekben – pénzügyi segítése területi szinten megoldódjon. Ehhez természetesen olyan megyei kisebbségi önkormányzatok létrehozása szükséges, amelyek megfelelő jogi felhatalmazással és a koordinált feladatellátáshoz szükséges anyagi lehetőségekkel egyaránt rendelke-

nek, azok jogokat és pénzt is kapnak a megfelelő mértékben.

Összességében tehát háromszintűvé kellene tenni a kisebbségi önkormányzatiságot – hasonlóan az általános magyar képviselői rendszerhez – és az egyes szintekhez adekvát hatásköröket kell telepíteni.

Mivel a cigányság életében a szociális problémák a legjellemzőbbek, az OCKÖ arra törekszik, hogy a cigány önkormányzati rendszer folyamatosan mozduljon el egyfajta szociális autonómia irányába, azaz, hogy Magyarországon rövid időn belül olyan döntési és igazgatási gyakorlat alakuljon ki (mind helyi, mind területi, mind pedig országos szinten), amelyben a cigány lakosságot érintő kérdésekben a megfelelő szintű cigány önkormányzatoknak meghatározóbb szava van.

Az egyes ágazati kormányrendeletek és miniszteri rendeletekre, mint a dömpingszerű jogalkotás szférájára az OCKÖ szintén ki akarja terjeszteni a figyelmét és egyetértési jogot kíván szerezni – a törvényekhez hasonlóan – minden olyan kormányrendelet és miniszteri rendeletek tekintetében is, amelyek a cigányság életét meghatározóan befolyásolják. A törekvésünk szakmai irányai ugyanazok, amelyeket a törvényeknél már leírtunk.

Fontos azonban megjegyezni, hogy az utóbbi terület a kívülállók számára áttekinthetetlen, bonyolult, hiszen ma Magyarországon 13 gigantikus méretű minisztériumi apparátus és megszámlálhatatlan mennyiségű állami hivatal munkatársi gárdája gyártja a jogszabályokat. Az áttekinthetőség elérésére a folyamatok nyomkövetésére és befolyásolására, az OCKÖ-nek csak akkor van esélye, ha olyan jogi apparátust teremt, amely a feladatra létszámánál és felkészültségénél fogva alkalmas. Az OCKÖ egy ilyen speciális jogi apparátus felállítását hosszú távon elengedhetetlennek tartja, hiszen enélkül ugyanaz a folyamat zajlik tovább, ami idáig évtizedeken át, változatlanul a cigányok feje fölött hoznak meg róluk szóló, rájuk vonatkozó jogszabályokat, anélkül, hogy jogalkotók kikérnék a legérintettebbek véleményét.

Dr. Pálfi Miklós

TÁJÉKOZTATÓ A SAJTÓ RÉSZÉRE

A költségvetés az 1996-os esztendőben 500 millió forintot különített el a kisebbségi önkormányzatok elhelyezését biztosító települési önkormányzatok költségeinek kompenzálására. Az Országgyűlés az elmúlt év végén arról döntött, hogy a kompenzációra fel nem használt támogatást továbbra is kisebbségi célokra, elsősorban oktatási és kulturális intézmények, kisebbségi önkormányzatok támogatására kell fordítani. A 276 millió forint felosztásáról egy tárcaközi bizottság dönt. Elnöke a kisebbségi ügyekért felelős politikai államtitkár, titkára pedig a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal elnöke, tagjai, továbbá a Belügyminisztérium, a Miniszterelnöki Hivatal és a Művelődési és Közügyügyi Minisztérium képviselői.

A bizottság 1996 decembere és 1997 májusa között közel 200 kérelmet bíralt el, s ezek közül 153 esetben tudott támogatást nyújtani. A rendelkezésre álló keretösszegebből eddig több mint 273 millió forint odaítéléséről született döntés.

Az intervenciós jellegű támogatás mindenképp a nemzetiségi kisiskolák működési gondjainak megoldását szolgálta. Azok a települések részesültek támogatásban, melyek az országos átlagot meghaladó mértékű önkormány-

zati hozzájárulással működtettek kisebbségi iskolát.

A tárcaközi bizottság támogatást nyújtott kisebbségi oktatási intézmények, művelődési házak felújításához, építésének befejezéséhez is. Jelentősen mondható több település cigány gyermekeket oktató óvodájának felújítására biztosított anyagi hozzájárulást. Döntés született horvát, német, román és szlovák óvodák, illetve iskolák felújításának támogatásáról. Így például öt Vas megyei település közösen működtetett nemzetiségi általános iskolájának megújítását tudta támogatni a bizottság. A Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal korábban 2,2 millió forintot adott az eleki Román Általános Iskola fűtőkorszerűsítésére. Most további 5 millió forintot kapott a város önkormányzata az iskola teljes felújításához.

A kisebbségek egyházi értékeinek megőrzése, az anyanyelvű hitélet feltételeinek javítása érdekében 4 millió forintot szavazott meg a bizottság a budapesti Óhegy utcai lengyel templom és 2 millió forintot a pitvarosi szlovák templom halaszthatatlan felújítási munkáinak elvégzéséhez. A gyulai ortodox román templom tetőszerkezetének cseréje, a műemlékjellegű épület beázásának azonnali megszüntetése ér-

dekében 5 millió forintot kapott a Magyarországi Ortodox Román Egyház. A bizottság támogatást nyújtott a horvát-zsidányi idősgondozó otthon kialakításához, illetve német nemzetiségi közösségi házak kialakítására, bővítésére is. A Békés megyei Kétegyháza 4 millió forint áll rendelkezésre a magyarországi románok muzeális értékű tájházának végleges kialakítására.

A Tárcaközi Bizottság legközelebb ez év őszén tart ülést, s az esztendő végén számol be a Kormányának a terület rendelkezésére bocsájtott kisebbségi célú támogatások felhasználásáról, hasznosulásáról.

A Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal tájékoztatói kívánja Önöket az eddig nyújtott támogatásokról. Figyelmükbe ajánljuk az egyes kisebbségek számára biztosított támogatások részletes listáját is, mely tartalmazza a támogatott intézmények, szervezetek nevét, a támogatás célját, az anyagi támogatás összegét, illetve a támogatott cél megvalósításának határidejét.

Úgy véljük, a Kisebbségi Tárcaközi Bizottság által nyújtott támogatásból jelentősnek mondható kisebbségi célú kulturális beruházások valósulhatnak meg.

Fretyán István
NEKH

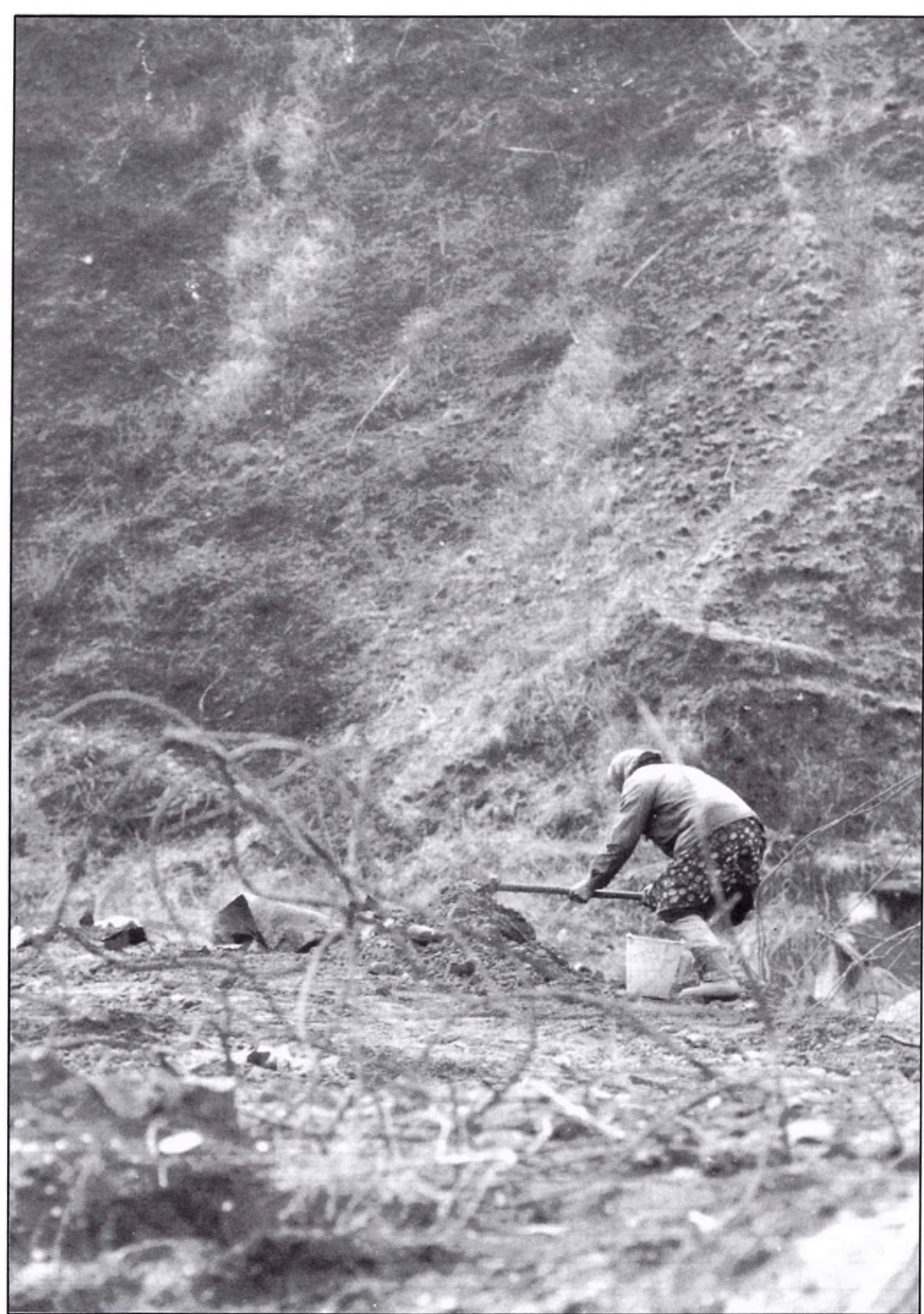
ÖSSZESÍTÉS A KISEBBSÉGI TÁRCAKÖZI BIZOTTSÁG DÖNTÉSEIRŐL

Kisebbség	1996. december	1997. január	1997. február	1997. május	ÖSSZESEN
cigány	4.215.000 Ft	13.979.900 Ft	16.482.250 Ft	23.226.700 Ft	57.903.850 Ft
horvát	14.400.000 Ft	15.195.000 Ft	4.556.859 Ft	7.364.000 Ft	41.515.859 Ft
román	16.700.000 Ft	18.673.400 Ft	212.000 Ft	1.630.000 Ft	37.215.400 Ft
szerb	3.350.000 Ft	3.697.000 Ft	4.430.000 Ft	3.200.000 Ft	14.677.000 Ft
szlovák	1.400.000 Ft	10.652.170 Ft	21.354.203 Ft	6.870.000 Ft	40.276.373 Ft
német	1.500.000 Ft	17.144.691 Ft	11.222.745 Ft	14.729.740 Ft	44.597.176 Ft
szlovén	4.100.000 Ft	0 Ft	0 Ft	4.000.000 Ft	8.100.000 Ft
lengyel	0 Ft	4.000.000 Ft	382.264 Ft	696.523 Ft	5.078.787 Ft
ukrán	0 Ft	19.233.000 Ft	0 Ft	2.035.000 Ft	21.268.000 Ft
ruszin	0 Ft	0 Ft	0 Ft	350.000 Ft	350.000 Ft
bolgár	0 Ft	0 Ft	0 Ft	250.000 Ft	250.000 Ft
görög	0 Ft	0 Ft	0 Ft	1.000.000 Ft	1.000.000 Ft
interetnikus	0 Ft	0 Ft	0 Ft	1.000.000 Ft	1.000.000 Ft
Összesen	45.665.000 Ft	102.575.161 Ft	58.640.321 Ft	66.351.963 Ft	273.232.445 Ft
Elbírált kérelmek száma összesen: 192 db			Támogatott kérelmek száma összesen: 153 db		

A Kisebbségi Tárcaközi Bizottság által támogatott intervenciós kérelmek összesítő táblázata

CIGÁNY KISEBBSÉG

Kérelmező	Géltámogatás	Megítélt összeg	Elszámolás határideje
Bogádmindszent	napközi fenntartás, étkezés térít. díj	1.415.000 Ft	1997. márc. 31.
Kiskunfélegyháza	kisebbségi okt.műk. többl.ktg	2.800.000 Ft	1997. márc. 31.
Kiskunhalas Ált.Isk.	tanulók napközbeni ellátása	400.000 Ft	1997. aug. 1.
Ötvöskónyi Önk.	napközi otthonos óvoda bővítés	3.000.000 Ft	1997. aug. 1.
Tiszaszentmárton	napközi otthonos óvoda bővítés	1.200.000 Ft	1997. aug. 1.
Versend Önk.	ált.isk. fűtőkorszerűsítése	1.286.000 Ft	1997. aug. 1.
Kalyi Jag Szakiskola	Szakiskola 1997. évi műk.ktg.	2.791.000 Ft	1997. aug. 1.
Hetvehely Önk.	Többfunkciós tornacsarnok befej.	2.500.000 Ft	1997. aug. 1.
Hugyag Önk.	Ált.isk.+közösségi ház felújít.böv	2.300.000 Ft	1997. aug. 1.
Kömlő Önk.	tornacsarnok állagmegóvás	4.000.000 Ft	1997. aug. 31.
Makkoshotyka Önk.	Ált.isk vizesblokk kialakítása	2.000.000 Ft	1997. aug. 31.
Csapi Önk.	Kollégiumi férőhely bővítés	5.000.000 Ft	1997. aug. 1.
Tarnaszány	Ált.isk. felújítás	2.800.000 Ft	1997. aug. 1.
Tiszavasvári Önk.	isk.napközbeni ellátás, ped.progr.	300.000 Ft	1997. aug. 1.
Kiskunmajsza Önk.	isk.napközbeni ellátás, ped.progr.	500.000 Ft	1997. aug. 1.
Somogysámsón Önk.	isk.napközbeni ellátás, ped.progr.	250.000 Ft	1997. aug. 1.
Pitvaros Önk.	isk.napközbeni ellátás, ped.progr.	200.000 Ft	1997. aug. 1.
Alsószolca Önk.	óvoda létrehozása	2.000.000 Ft	1997. aug. 1.
Kiskunhalas Garmay	Szakképző isk. tanterembővítés	1.500.000 Ft	1997. aug. 1.
Kál Igaz Szó Szöv.	közösségi ház befejezése	1.600.000 Ft	1997. aug. 31.
Szekszárdi Cig. Hagy. Kut. Egy.	adatbázis kialakítása, szakfolyóirat vásárlás	170.000 Ft	1997. jún. 30.
Budapest. XI. ker. Önkormányzat	CKÖ helyiségfelújítás	1.050.000 Ft	1997. aug. 1.
Komló CKÖ	CKÖ részére irodahelyiség felújítás	2.000.000 Ft	1997. aug. 1.
Székesfehérvár Roma Kis. Önk.	irodahelyiség felújítása	134.000 Ft	1997. márc. 31.
Taktaszadai CKÖ	CKÖ helyiségében fűtőkorszerűsítése	40.000 Ft	1997. márc. 31.
Tiszanána CKÖ	CKÖ épületfelújítás	885.000 Ft	1997. aug. 1.
Borsodbóta CKÖ	CKÖ épületfelújítás	275.000 Ft	1997. aug. 1.
Mohács CKÖ	Zeneiskola hangszervásárlás	500.000 Ft	1997. aug. 1.
Terpes CKÖ	CKÖ részére telefon beszerelés	53.000 Ft	1997. aug. 1.
Roma Polgárjogi Alap.	Jogvédő Iroda műk.ktgs.tám.	1.500.000 Ft	1997. dec. 31.
Roma Sajtóközpont	97. évi I-III. hó működ.tám.	1.040.400 Ft	1997. jún. 30.
Kiskunhalas CSSK	CSSK épületébe gázbevezetés	559.500 Ft	1997. aug. 1.
Harmónia Alap.	cigány hivatásos nevelőszülők tev.feltételeinek megteremtése	500.000 Ft	1997. aug. 15.
Józsefvárosi Tanoda	speciális oktatási program műk. feltétel tám.	1.516.250 Ft	1997. aug. 31.
Eger GYIVI	Recsk Ifjúsági Lakásonthon fűtőkorszerűsítés tám.	875.000 Ft	1997. aug. 31.
Talentum Alapítvány	Zenei Szakiskola működ. feltételeinek tám.	3.435.000 Ft	1997. aug. 31.
Hodász Cigány Görögkat. Egyház	Öregek Napköziotthonának bővítése	1.500.000 Ft	1997. aug. 31.
Edelényi Munkaiskola	tankönyha kialakítása	800.000 Ft	1997. aug. 31.
Kerecsend Jóléti Szolgálati Alap.	iskola részére épület vásárlása	500.000 Ft	1997. aug. 31.
Nyír-Dinamika	tankönyvkiadás	1.388.700 Ft	1997. aug. 31.
Szolnoki Jogvédő Egyesület	egyesület működ.ktgs.tám.	500.000 Ft	1997. aug. 31.
Összesen:	—	57.903.850 Ft	—

A be nem tartott ígéret

Ha mégoly derűlátók vagyunk is, akkor sem szabadulhatunk attól a gondolattól, hogy a társadalom többsége teljes közönybe süllyedt. Vagy – ahogyan gyakrabban olvashatunk erről – apátiába. Mint-ha visszavonhatatlanul az az érzés uralkodna el, hogy nem érdemes semmit tenni. Hiábavaló mindenféle egyéni erőfeszítés, a dolgok menetét képtelenek vagyunk befolyásolni. S ebben a magatartásban és szemléletmódban van is igazság. Hiszen akár három évvel ezelőtt is az állampolgári bizakodások számos jelével találkozhatunk. Máskülönbön létre sem jöhetett volna az a szociálliberális kormányzat, amely lassanként végső tartalékait éli fel. *S miután alig egy esztendő van hátra az újabb választásokig, megint csak azt vehetjük észre, hogy meglepő kormányzati ígérek hangzanak el. Nem annyira látványosak és félrevezetőek, mint korábban, de nem is annyira veszélytelenek, mint ahogyan hinnénk.*

Minimális jólet

Mert annak persze örülnünk kell, ha éppen a miniszterelnök jelenti ki, hogy megszorító intézkedések már nem várhatók, de ez aligha jelent önmagában vigaszt. Még akkor sem, *ha az elmúlt években hozzászokhattunk ahhoz, hogy a különböző fogadkozásnak nem kell túl nagy jelentőséget tulajdonítani. És ebben nem a kishitűség játszik szerepet, hanem a konkrét csalódás.* Az utóbbit pedig rendszerint vagy szorongás, vagy apátia követi. Esetleg teljes elszigetelődés, illetve reménytelenségbe való belenyugvás. Holott csak arról lehet szó, hogy az állampolgárok többsége minimális jólétre vágyik. Az elviselhető életre, amely az ezredfordulóhoz kö-

zeledve nem nagy igény. Vagy legalábbis nem annyira nagy, hogy teljesíthetetlen lenne.

Gazdasági stabilizáció?

S ennek mércéje abban rejlik, hogy legalább a közvetlen élet-szükségletek legyenek kielégíthetőek. Mindenekelőtt abban az értelemben, hogy *ne kelljen félni a holnaptól. A jelenlegi kurzus ezt megígérte, ám intézkedéseinek többsége éppen az ellenkező hatást váltotta ki.* Nyilván a gazdasági kényszerűségeket és törvényszerűségeket nem lehet figyelmen kívül hagyni, s az úgynevezett jóléti kiadások is akkor emelkednek, ha mindehhez meg van a fedezet. Ám az mégiscsak különös, hogy az oly sokszor hangoztatott gazdasági stabilizáció legfeljebb a pénzügyi szférát érinti. Vagy ahogyan egyre többször olvashatunk erről: a bankokat már konszolidálták, de az állampolgárok életviszonyait még nem. Vélhetően azért, mert az utóbbi csak hosszabb távon kifizetődő. S akkor jövőnk igazán zavarba, ha figyelembe vesszük a kormányzat eredeti politikai szándékait.

A közjó háttérbe szorul

Senki sem mondhatja ugyanis, hogy ez a kurzus legalább szavakban ne hirdette volna a szociális érzékenység nélkülözhetetlenségét. Vagy olyan eszméket, mint a szolidaritás, a kulturális esélyegyenlőség, az egyenlő köztelherviselés. Ám – mint tudjuk – mást jelent a jelszavak világa, s megint mást ami megvalósul belőlük. Ideig-óráig hihetőnek is tűnhetnek, három-négy év alatt viszont teljességgel kívül eshetnek. Különösen amiatt, ha a közjó végképp háttérbe szorul az egyéni önzés és haszonelvűség mögött. S ugyan-

csak káros, *ha a politikai szféra jelentősége túlzottan felértékelődik. Ha kimondjuk, ha nem, jelenleg olyan politikai elit gyakorolja a hatalmat, amelyik abban az illúzióban él, hogy gyökeresen képes megváltoztatni a társadalmat.*

Politikai szemfényvesztés és porhintés

De ha önmaga szerepét léptenyomon fel is értékeli, emögött az egyéni érdekek kusza szövevénye húzódik meg. A politikai befolyáson túl olyan érdekek is megjelennek, amelyek például a gazdasági javak kizárólagos birtoklásával függnek össze. Mindezt azok is látják, akik végképp kiábrándultak a politikából. Éppenséggel azért, mert nap mint nap érzékelik a be nem tartott ígérek nyomasztó hatását. Ebből is következik, hogy hosszú időnek kell eltelnie addig, amíg az állampolgárok többsége számára világossá válik: *a politikai szemfényvesztés és porhintés sehová sem vezet.* Más szóval: a társadalmi közöny és apátia éppen az utóbbi következménye, amely csak akkor szűnik meg, ha a kiváltó feltételei felszámolódnak. Mert a politikailag szervezett társadalmak rendje nem csupán azon alapul, hogy intézményeik önfenntartásra képesek. Éppen az intézmények szilárdsága feltételezi, hogy az állampolgárok vizsgálódás nélkül elfogadjanak bizonyos vélekedéseket, melyekre szükségük van ahhoz, hogy a létező intézményekkel azonosuljanak. *Ha viszont újra meg újra csalódnak, mindig fennáll annak a veszélye, hogy másfajta hiedelmeknek és ígéreknek esnek áldozatul. Esetleg annak árán, hogy a demokrácia hitele kérdőjeleződik meg.*

Dr. Kerékgyártó T. István

PÁLYÁZATI FELHÍVÁSOK

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány tanulmányi ösztöndíj pályázatot hirdet cigány tanulók számára az 1997/98-as tanévre.

A pályázók köre:

Általános iskolák
VII-VIII. osztályos tanulói.

A pályázás feltétele:

Az 1996/97-es tanév végi
jó (4) átlagú tanulmányi eredmény.

A pályázathoz csatolandó:

- kitöltött adatlap
 - iskolalátogatási igazolás 1996/97-es tanévről
 - az 1996/97-es tanév végén kapott bizonyítvány fényképe, amelyet az iskola tintás aláírással és bélyegzővel hitelesít (tehát az aláírás és a bélyegző nem lehet fényképezet)
 - egy választott pedagógus írásbeli ajánlása
 - tanulmányi versenyeken való részvételről, eredményről szóló oklevél (ha van ilyen)
- Az ösztöndíj formája: 15.000 Ft-os egyszeri juttatás.

A pályázat beadásának határideje:

1997. június 30.

FIGYELEM! A beadási határidőn túl érkezett és hiányos pályázatokkal a Kuratórium nem foglalkozik, érvénytelennek tekinti, értesítést ezekről nem küld. A pályázatokat nem áll módunkban megőrizni vagy visszaküldeni, azokról másolatot nem készítünk.

Adatlapok beszerezhetők a Közalapítvány titkárságán (1021 Budapest, Budakeszi út 55/d., P/5. V. 2., Tel: 176-2647, 176-1852) 1997. június 2-től személyesen, illetve felbélyegzett válaszhoríték ellenében kérésére a titkárság postán is elküldi.

A pályázatok elbírálásának határideje:

1997. augusztus 15.

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány tanulmányi ösztöndíjpályázatot hirdet az 1997/98-as tanévben szakmunkásképző iskolába, szakiskolába, roma szakiskolába járó, illetve az 1997/98-as tanévre a fenti tanintézményekbe felvételt nyert cigány tanulók számára

A pályázás feltétele:

Az 1996/97-es tanévvégi bizonyítványukban nincs közepesnél rosszabb osztályzat.

A pályázathoz csatolandó:

- kitöltött adatlap
- iskolalátogatási igazolás az 1996/97-es tanévről
- az 1996/97-es tanév végén kapott bizonyítvány fényképe, amelyet az iskola tintás aláírással és bélyegzővel hitelesít (tehát az aláírás és a bélyegző nem lehet fényképezet)
- első osztályosoknak a 8. osztályos évvégi bizonyítvány másolata és a sikeres felvételt igazoló értesítés
- egy választott pedagógus írásbeli ajánlása
- tanulmányi versenyeken való részvételről, eredményről szóló oklevél (ha van ilyen)

A pályázat beadásának határideje:

1997. június 30.

FIGYELEM! A beadási határidőn túl érkezett és hiányos pályázatokkal a Kuratórium nem foglalkozik, érvénytelennek tekinti, értesítést ezekről nem küld. A pályázatokat nem áll módunkban megőrizni vagy visszaküldeni, azokról másolatokat nem készítünk.

Adatlapok beszerezhetők a Közalapítvány titkárságán (1021 Budapest, Budakeszi út 55/D. P/5. V/2. Tel.: 176-2647, 176-1852) 1997. június 2-től személyesen, illetve felbélyegzett válaszhoríték ellenében kérésére a titkárság postán is elküldi.

A pályázatok elbírálásának határideje:

1997. augusztus 15.

Az ösztöndíj összege havi 5000 Ft, amit havonta 10 hónapon át folyósít a Közalapítvány.

1998. január 31-től csak annak a tanulónak folyósítjuk továbbra is az ösztöndíjat, aki a sikeresen (minden osztályzat legalább közepes) elvégzett félévről szóló bizonyítvány hiteles fényképezetét titkárságunknak megküldi. Ezért kérünk minden pályázót, hogy a félév befejezésekor ezt a dokumentumot külön felszólítás nélkül március 1-jéig küldje el.

Az 1997/98-as tanévben első osztályosok számára csak akkor folyósítjuk az ösztöndíjat, ha 1997. szeptember 15-ig az iskolalátogatási igazolást elküldik a Közalapítványhoz. A fentiek hiányában a támogatás folyósítása megszűnik illetve meg sem kezdődik.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat által létrehozott Cigány Szolidaritási Alap pályázatot hirdet cigány származású fiatalok egyetemi és főiskolai tanulmányainak támogatására.

Jelentkezhetnek mindazon fiatalok, akik Magyarországon működő, államilag elismert egyetemen vagy főiskolán hallgatói jogviszonyban állnak, illetőleg, akik felvételt nyernek az 1997/98-as tanévre.

A jelentkezési határidő: 1997. július 31.

A pályázatokat a postai úton úgy kell feladni, hogy azok a megadott határidőig beérkezzenek az **Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat Hivatalába**, melynek címe:

1074 Budapest, Rákóczi u. 80. II. emelet 2/a.

A pályázatban részt vehetnek mind a nappali, mind pedig a levelező tagozatos hallgatók.

A Bíráló Bizottság 1997. augusztus 20-ig meghozza döntését a támogatásról. Kedvező döntés esetén a Szolidaritási Alap a pályázó maximum 35.000 Ft/féléves tandíját átvállalja az 1997/98-as tanév mindkét félévére. Különös rászorultság esetén a Szolidaritási Alap tanszersegély, illetőleg kollégiumi díj biztosítását is vállalja, de az erre vonatkozó igényeket hitelt ér-

demlő dokumentumokkal, nyilatkozatokkal kell alátámasztani.

A pályázók 1997. augusztus 25-ig postai úton kapnak értesítést.

A pályázathoz csatolni kell a következőket:

- igazolás az érintett intézménytől arra vonatkozóan, hogy a hallgató jogosult megkezdeni tanulmányait az 1997/98-as tanévben

- önéletrajz, a szociális viszony ismertetésével

- hivatalos igazolás az érintett intézménytől az 1997/98-as tanévre vonatkozó tandíj összegéről

(Külön pályázati formanyomtatványt nem adunk ki.)

A pályázatok elbírálásánál nem játszik szerepet a hallgató életkora, azonban előnyt jelent a jó tanulmányi átlag eredmény. Utóbbit, amennyiben a pályázó fel kívánja tüntetni pályázatában, a tanulmányi értesítő (index) hiteles másolatával kell igazolni.

Mátyás király meg a szállásadó cigányok

(CIGÁNY NÉPMONDA)

Mátyás király kiadta parancsba, hogy szállást nem szabad adni senkinek, csak a vármegyeházán. Akkor aztán, hogy próbát tegyen, felöltözött muzsikus cigánynak, a hóna alá vett egy hegedűt, s megindult faluról falura.

Bevetődött egy cigányházhoz.

– Jó estét, sógorasszonykám – azt mondja –, hát a sógorkám hol van?

– Oda van bazseválni, hegedülni.

– Sógorasszonykám, itt hálnék én, nálatok!

– Jaj, sógorkám, itt bizony nem lehet! Mátyás király, ha megtudja, felakaszt bennünket.

– Eldzsalok, elmegyek én korán reggel, sógorasszonykám!

– Hát akkor mit csináljunk sógorkám? – Vitt neki be szalmát és Mátyás király lefeküdt.

Hajnalban hazajön a cigány.

– Hát ez kicsoda itt, asszony?

– Hát a sógorkám!

Akkor a cigány felköltötte és azt mondta a feleségének:

– Hozd a káposztát meg a bogdit, a cipőt.

Ettek egy jóízűt. Utána megint aludtak, mert még hajnal volt. Amikor kivilágosodott, Mátyás király elköszönt tőlük:

– Isten áldjon, sógorkám meg sógorasszonykám!

– Aztán el ne árulj bennünket, sógorkám, hogy itt háltál!

– Isten ments! Meg sem állok én ebben a faluban, megyek tovább.

Meg is voltak egy darabig, a cigány meg a cigányasszony. Egyszer jön ám a levél, hogy jelenjenek meg Mátyás király előtt.

– Jaj nekünk, most megette a sógorkád a fejünket! Felakasztat bennünket Mátyás király!

Mit volt mit tenni, elmentek hozzá akkor nap. Mikor felmentek, Mátyás király mindjárt becsukatta őket egy tömlőbe. Egyszers csak viszik ám be Mátyás királyt is közibük ugyanab-

ban a ruhában, ugyanazzal a hegedűvel. Aj, de mikor meglátta a cigány meg a cigányasszony, nekiestek Mátyás királyt ütni-verní, piszkolni.

– Vigyen el az ördög, te nagyorrú, most miattad felakasztat Mátyás király!

Egykettőre kivitték Mátyás királyt. Ha benn hagyták volna, talán agyon is ütik!

Egyszer hívatják őket Mátyás király elébe. Ott állnak a király előtt; kérdezi a király tőlük:

– Hát nem tudátok, hogy nem szabad szállást adni senkinek sem?

– Jaj, felséges királyunk, odajött a szegény sógorkánk, nagyon fáj a lába, megsajnáltuk. Nem bírt szegény továbbmenni!

– De még vacsorát is adtatok neki!

– Alássan megkérem a felséges királyunkat, adtunk neki – mondja a cigányasszony.

– Hát mit adtál neki enni?

– Hát, felséges király, egy kis káposztát, meg bogdit.

– Aztán tudnál-e most olyan káposztát főzni, meg bogdit sütni?

– Ó, uram királyom, tudnék én, csak volna miből!

Na, mindjárt a cigányasszony lett a szakács. Mátyás király kiadta a főszakácsnak, hogy mindent, amít a cigányasszony kér, adjanak neki. Mikor megfőtt a káposzta, megsült a bogdi, Mátyás király összehívta a minisztereit: ettek. Mikor jóllaktak, azt mondta a cigányasszonynak:

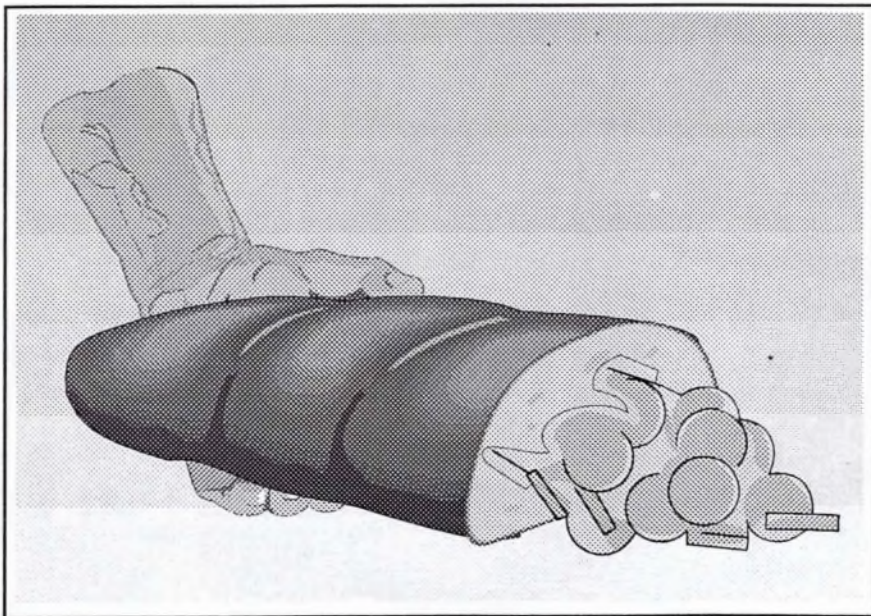
– Süss most egy akkora bogdit, mint egy taligakerék!

Mikor megsült a bogdi, Mátyás király kiszedte mind a belét a bogdinak, aztán telerakta arannyal. Átadta a cigánynak meg a feleségének, s rájuk parancsolt:

– Ezt a bogdit úgy szedjétek meg, hogy senki se lássa, csak ti ketten! Ha megtudom, hogy másképpen tesztek, menten felakasztatlak. Amint hazamentek, nyomban szegjétek meg!

Mikor ez mind megvolt, Mátyás király kocsiba fogatott, a kocsit megrakta ennivalóval és hazavitette őket. Mikor hazaértek a kocsit elküldték, akkor aztán megszegték a bogdit. Kibőlt belőle a sok arany. A cigány meg a cigányasszony holta napjáig emlegette Mátyás királyt.

(Lengyel Dénes gyűjtése nyomán)

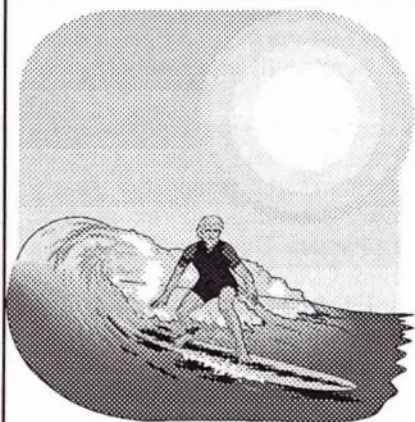

F E J T Ö R Ö K

Kedves Gyerekek!

Itt van a régen várt nyári szünidő, várnak ránk a felejthetetlen kalandok, azok az örömök, amelyet csak a nyár nyújthat nekünk! Ugye, azért bele fogtok tekinteni újságunkba, hozzáfogtok a rejtvények fejtéséhez?!

Nyári szórakozás

Az alábbi rejtvényben néhány nyári szórakozást találhattok, ezeket kell beküldeni!

SÁOOZRBTÁ
ZSÁÚS
ÍZIVIS
ZLOSÉLAVÁSLG

MONDD MÁSKÉPP!

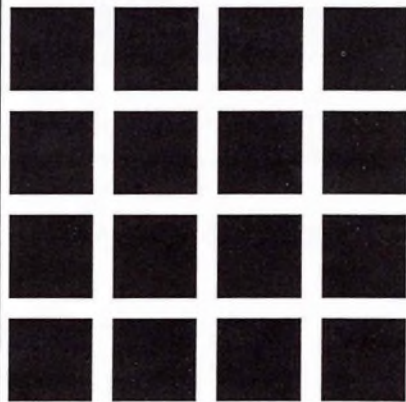
Ha ügyesen találsz ki a szavak, szókapcsolatok másféle kifejezését, az új szavak első betűi függőlegesen összeolvasva egy nagy magyar író nevét adják. Ezt kérjük beküldeni!

KIS MESEFIGURA					
ÓVODÁBAN TANÍT					
ÉNEKESMADÁR					
ÖREG NÉNI					
FERENC BECENEVE					
ESŐTŐL VÉD					
RUGALMAS					
SOK FA EGYÜTT					
EGYIPTOMI FOLYÓ					
LÁBBELI					

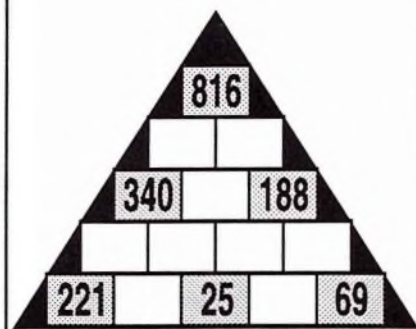
Rejtőzködő megfejtés

Ha figyelmes vagy, azt is láthatod, ami nincs! Hányat látsz belőle?

SZÁMPIRAMIS

Beküldendők a megfejtett számok!

TALÁLÓS KÉRDÉSEK

Melyik „ész” nem egész?

*

Milyen „alapot” tesznek a kőművesek felülre?

*

Milyen kőből van a legtöbb a Dunában?

JÓ SZÓRAKOZÁST KÍVÁNUNK A REJTVÉNYFEJTÉSHEZ!

Az oldalt összeállította: Bujdosó Jánosné

Segítsen, hogy segíthessünk!

Alapítványunkhoz sok fiatal fordul ösztöndíj-támogatásért. Olyan fiatalok, akik szeretnének tanulni, képezni magukat, de szociális helyzetük miatt ez egyre nehezebb.

Nekünk is egyre nehezebb azt válaszolni, hogy sajnos anyagi lehetőségeink korlátozottsága miatt nem tudunk segíteni. De ha Ön segít nekünk, akkor a saját gyermekén segít. Ha Ön segít, akkor nekünk nem kell nemet mondanunk.

Bármilyen összegű befizetést köszönettel vesszünk. Mi 100 forintnak is örülni fogunk. A befizetett összegről igazolást adunk, így Ön adóalapjából levonhatja.

Bankszámlaszámunk:

**MTB Rt., Szolnok Megyei Igazgatósága,
„Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány,
11501103 10006117**

Köszönettel az Alapítvány leendő támogatottjai nevében:

**Paksi Éva
az alapítvány titkára**

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot
..... példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe:

**Előfizetési díj egy évre: 480 Ft,
fél évre: 240 Ft**

**A megrendelőlapot és az előfizetés díját a szerkesztőség címére kell eljuttatni:
5000 Szolnok, Szapáry út 19.
Telefon/fax: 56/420-110**

**Előfizethető rózsaszínű
postai utalványon.**

**Megrendelőink között az
év végén
ÉRTÉKES
vásárlási utalványokat
sorsolunk ki!**

LD
„LUNGO DROM”

Tájékoztató a sajtó részére

Egy sikeres közmunkaprogram első felének végén „CSALÁDI NAP” lesz Tatabányán, 1997. május 31-én

A Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal kezdeményezésére a Közmunkatanács több mint 67 millió forinttal támogatta Tatabányán a mésztelepi rekonstrukció megvalósítását. A program egy éven át 100 munkanélküli közmunkásként történő foglalkoztatását biztosítja. A Közmunkatanács támogatása a legális munkaerőpiacon elhelyezkedni képtelen, a munkaügyi ellátási rendszerből végleg kiszoruló emberek számára teremt munkalehetőséget. A közmunkaprogramot a Kisebbségi Hivatal, a Tatabányai Önkormányzat és a Partners Hungary Alapítvány közösen valósítja meg. (A családi napot **dr. Hegyesiné Orsós Éva** államtitkár, a Kisebbségi Hivatal elnöke nyitja meg.)

A Családi Napon a közmunkaprogram résztvevői és a családtagjai részére kívánnak gazdag programot nyújtani (hagyományörző tevékenységek bemutatója, játszótér, ügyességi verseny, rajzkiállítás, sportprogramok, stb.). A Családi Napot a Partners Hungary Alapítvány, a Tatabányai Önkormányzat Családsegítő Központja és a Mésztelepi Kulturális Egyesület rendezi (Tatabánya, Kossuth Lajos Általános Iskola, 1997. május 31. szombat, 10 órától).

Fretyán István

ROMALEXIKON

Befejeződött Budapesten a háromnapos nemzetközi cigány néprajzi, nyelvészeti, történeti és nevelésügyi konferencia. A résztvevők a Magyarországon több mint 600 éve élő nép történetét, kultúráját, nyelvét bemutató Roma/Cigány Lexikon kiadásáról határoztak, és kifejezték, hogy szükség van egy európai roma/cigány médiumra.

**Pedagógusok, könyvtárosok, érdeklődő közösségek
figyelmébe ajánljuk, hogy szerkesztőségünk
kérésre megküldi Bódi Zsuzsanna ajánló
bibliográfiáját cigány könyvtárak összeállításához.
A könyvek beszerzésének megkönnyítése
érdekében az összeállító feltüntette
a könyvek árát és beszerzésüknek helyét.**

**A bibliográfia megrendelhető
szerkesztőségünk címen:**

LD roma lap, 5000 Szolnok, Szapáry út 19.

LAPTERJESZTŐKET KERESÜNK!

**Érdeklődni személyesen vagy telefonon lehet:
5000 Szolnok, Szapáry út 19. Tel.: 06-60/387-293.**

Országos vásárok naptára

1997. július 1. — július 31.

R Ö V I D Í T É S E K

av.	= autóvásár
bv.	= búcsúvásár
csv.	= cserépvásár
kjv.	= közúti jármű vásár
kuv.	= kutyavásár
LNv.	= Lovas Napok vására
mgv.	= munkagép vásár
NTV	= Nemzetközi Tavaszi Vásár
nmv.	= népművészeti vásár
oá.	= országos állatvásár
oák.	= országos állat- és kirakó vásár
ok.	= országos kirakó vásár
osk.	= országos sertés- és kirakó vásár
PN	= Pünkösdi Napok
r.	= régiségvásár
üv.	= ünnepi vásár

Július 1. (kedd)

Cegléd	oá.
Pápa	oá.
Pécs	r.

Július 2. (szerda)

Miskolc	oák.
Pécs	r.
Tura	oák.

Július 3. (csütörtök)

Ónod	oák.
Pécs	r.
Szeged-	
Cserepes sor	ok.
Vésztő	oák.

Július 4. (péntek)

Bóly	oák.
Gyöngyös	oá.
Hódmezővásárhely	oá.
Miskolc	ok.
Ózd	oá.
Pécs	r.
Tornyszentmiklós	ok.
Hortobágy-Máta	LNv.

Július 5. (szombat)

Abony	oá.
Békéscsaba	oák.
Hajdúszoboszló	ok.
Kaposvár	av.
Kecskemét	ok+kjv.
Komló	oák+av.
Magyarnándor	oák.
Marcali	ok.
Miskolc	av.
Ózd	ok.
Pécs	oák+av.+r.
Siófok-Kiliti	av.
Szentendre	av.
Tura	av.
Hortobágy-Máta	LNv.

Július 6. (vasárnap)

Békéscsaba	av.
Bonyhád	oák.
Csorna	av.
Dunaföldvár	av.
Gyomaendrőd	av.
Gyöngyös	av.
Hajdúszoboszló	ok.
Jászládány	bv.
Kaposvár	oák+ok.
Kecel	oák.
Kecskemét	ok+kjv.
Kiskun-halas	oák+av+kuv.
Kistelek	oák.
Lajosmizse	oák+av.
Miskolc	av.

Hortobágy-Máta LNv.

Nagykőrös	av.
Nyíregyháza	av.
Pápa	av.
Pécs	ok+av.+r.
Siófok-Kiliti	av.
Sülysáp	oák.
Szabadszállás	oák.
Szeged-Cserepes sor	av+mgv.
Szentendre	av.
Tiszakécske	av.
Törökszentmiklós	av.
Vámosgyörk	kjv+mgv.

Július 7. (hétfő)

Csongrád	oá.
Ráckeve	oák.

Július 8. (kedd)

Zalaegerszeg	oák.
--------------	------

Július 9. (szerda)

Csoma	ok+oá.
Makó	oá.
Mezőcsát	oák.
Miskolc	osk.

Július 10. (csütörtök)

Gyöngy	oák.
Komádi	oá.
Szeged-	
Cserepes sor	ok.

Július 11. (péntek)

Miskolc	ok.
Polgárdi	oák.
Sásd	oák.

Július 12. (szombat)

Apc	oák.
Dévaványa	oák.
Galgamácsa	oák.
Hajdúszoboszló	ok.
Jászberény	oák.
Kaposvár	av.
Kecskemét	ok+kjv.
Miskolc	av.
Pécs	ok+av.
Siófok-Kiliti	av.
Szentendre	av.
Tura	av.
Vámosgyörk	oák.

Július 13. (vasárnap)

Békéscsaba	av.
Csoma	av.
Dombóvár	ok.
Dunaújváros	oák.
Galgamácsa	av.
Gödöllő	osk.
Gyomaendrőd	oák.
Hajdúszoboszló	ok.

Jászdózsa oák.

Jászkarajenő	oák.
Kaposvár	ok.
Kecskemét	ok+kjv.
Kiskun	
félegyháza	oák.
Miskolc	av.
Nyíregyháza	av.
Pásztó	oák.
Pécs	oák+av.
Szeged-Cserepes sor	av+mgv.

Szeged-Kiskun-

dorozsma	ok.
Szekszárd	oák+av.
Szentendre	av.
Tompá	oák.
Törtel	oák.
Vámosgyörk	kjv+mgv.
Zalaegerszeg	av.

Július 15. (kedd)

Felsőnyárad	oák.
Soltvadkert	oák.

Július 16. (szerda)

Miskolc	osk.
---------	------

Július 17. (csütörtök)

Drávfok	oák.
Szeged-	
Cserepes sor	ok.

Július 18. (péntek)

Miskolc	ok.
---------	-----

Július 19. (szombat)

Hajdúszoboszló	ok.
Kaposvár	av.
Kecskemét	osk.
Mezőberény	oák.
Miskolc	av.
Mohács	oák.
Pécs	ok+av.
Sárbogárd	oák.
Siófok-Kiliti	av.
Szentendre	av.
Tura	av.

Július 20. (vasárnap)

Békéscsaba	av.
Böhönye	oák.
Cegléd	oák.
Csoma	av.
Dunaföldvár	oák.
Dunaújváros	av.
Hajdúszoboszló	ok.
Heves	oák+av+mgv.
Jászládány	oák.
Kaposvár	ok.
Kecskemét	ok+kjv.
Kunszentmiklós	oák.

Miskolc	av.
Mórahalmom	oák.
Nyíregyháza	av.
Pécs	oák+av.
Siófok-Kiliti	av.
Szászvár	oák+av+mgv.
Szeged-Cserepes sor	av+mgv.
Szentendre	av.
Tiszakécske	oák.
Vác	oák.
Vámosgyörk	kjv+mgv.

Július 21. (hétfő)

Győr	oák.
Nagydorog	oák.
Szendrő	oák.

Július 23. (szerda)

Miskolc	osk.
---------	------

Július 24. (csütörtök)

Szeged-	
Cserepes sor	ok.

Július 25. (péntek)

Dévaványa	oá.
Miskolc	ok.

Július 26. (szombat)

Csanytelek	oák.
Jászárokszállás	oák.
Hajdúszoboszló	ok.
Kapuvár	oá.
Kaposvár	av.
Kecskemét	ok+kjv.
Kondoros	oák.
Miskolc	av.
Pécs	ok+av.
Siófok-Kiliti	av.
Szentendre	av.
Tura	av.

Július 27. (vasárnap)

Békéscsaba	av.
Csoma	av.

Hajdúszoboszló	ok.
Jánoshalma	bv.
Jászkárohalma	bv.
Kaposvár	ok.
Kecskemét	kjv.
Kisújszállás	av.
Kunmadaras	oák.
Miskolc	av.
Nagykátá	oák.
Nagykőrös	oák.
Nyíregyháza	av.
Pásztó	av.
Pécs	oák+av.
Sikátor	bv.
Siófok-Kiliti	av.
Siójut	oák.
Szeged-Algyő	bv.
Szeged-Cserepes sor	av+mgv.
Szekszárd	oák+av.
Szentendre	av.
Tompá	bv.
Vámosgyörk	kjv+mgv.
Vámosmikola	bv.

Július 28. (hétfő)

Kapuvár	ok.
Pécs	r.
Vámosmikola	oák.
Verpelét	oák.

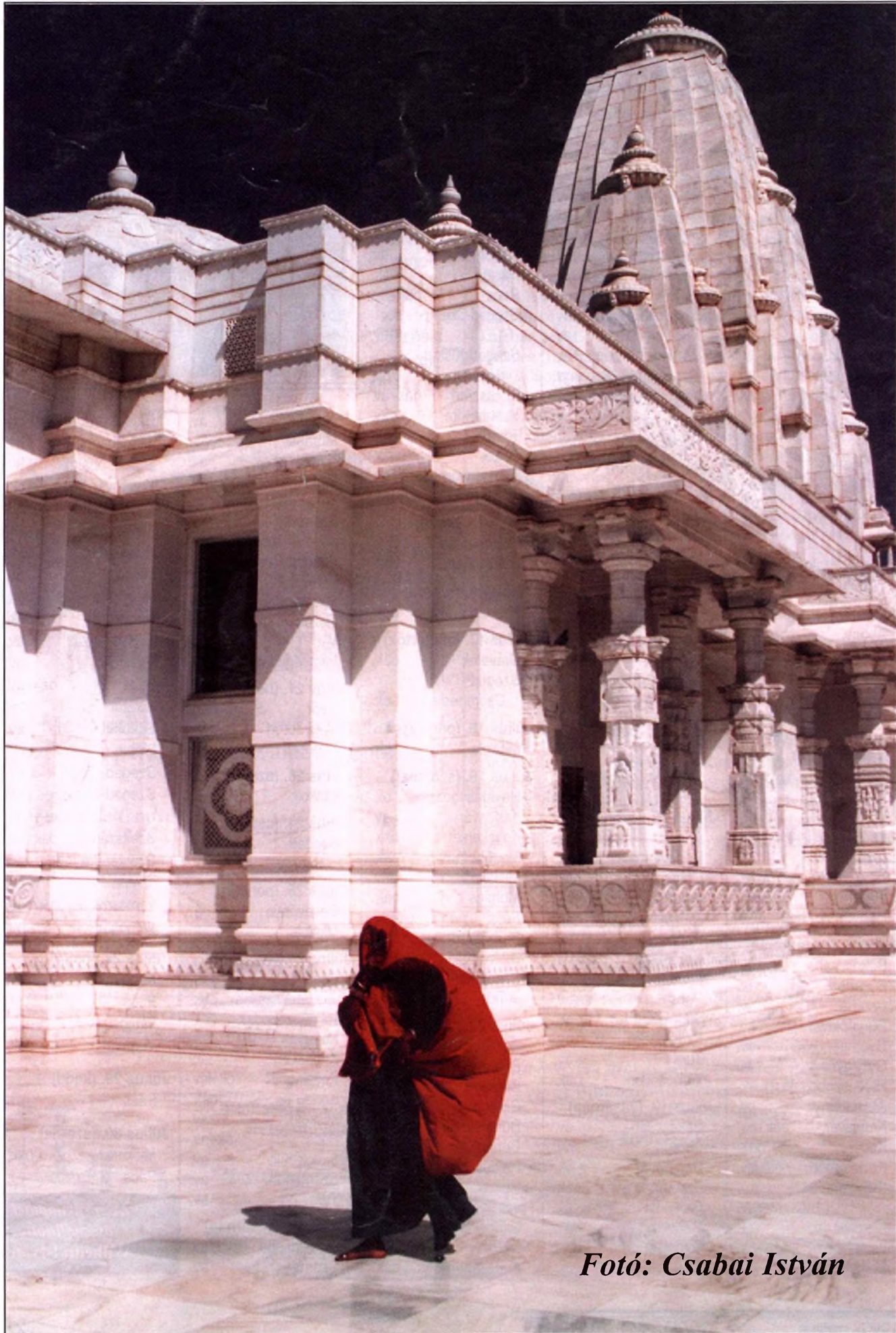
Július 29. (kedd)

Pécs	r.
------	----

Július 30. (szerda)

Miskolc	osk.
Pécs	r.

A vásárnaplót
összeállította:
Wilhelm István

Fotó: Csabai István